

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7363,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Mednarodna katoliška vzajemnost

Zivimo v časih, ko se na vseh koncih in krajih
rašijo večni principi, ko si brezboštvo v najrazlič-
nejših podobah hili ustvarjati svoj protikrščanski
svet in red. V vsej »krščanski Evropi« skoraj ni
države, kjer bi Cerkev in vlada složno delovali v
bratski vzajemnosti v blagor ljudstva. Drugje se
na najbolj brutalen način gazijo človeške pravice.
Današnja družba pretresa silne socialne krize; baš
te izrablja razjedajoči duh časa, hoteč z njihovo
pomočjo uničiti vrednote krščanstva in vzpostaviti
novo družbo brez Boga.

Krščanstvo nije boj. — Nedavno v Mehiki, se-
daj v Španiji, Italiji, zlasti pa v Litvi in Rusiji,
kjer gvo za življenje in smrt. Ta boj z zlom bojuje
Cerkev že 2000 let in ta boj bo trajal do konca dni.
Mi se ne strašimo boja in se ga ne smemo strašiti.
Potreben je, da se svet preveja, da se ločijo plevel
od pšenice, da se izkristalizira krščanski nazor, da
se otresemo tistih usodnih zmoči, češ, da je vera in
Cerkev prava zadeva, ki naj svoje delovanje
omeji na »krščanske nauke«, — jarno, društveno in
družinsko življenje pa naj pusti pri miru. Boj je
oče življenja in v tem pomenu ga pozdravljamo.

Pogubno, usodno bi bilo za nas, če bi se v tej
kritični uri ne zavedli svojega poslanstva. Še živi
Kristus v tisočih dušah, in te morejo danes še
preobraziti svet in družbo. Da zajemo razdirajoče
sile boljševizma, komunizma, fašizma, nam je do
zadnjega razvili svo energijo. Naši napori pa bodo
imeli uspehe le, če bomo zvezani z vso krščan-
skega bratstva in katoliške vzajemnosti, ki bo svojo
vitalnost črpala iz vere in Kristusa.

Ne bomo si tajili, da je premnogih neuspehov
in težkih razmer za katolicizem po svetu v precej-
šnji meri kriva nezavednost in individualna izoli-
ranost. Premnogo je katoličanih, ki s svojo indi-
vidualnostjo, nezavednostjo, malomarnostjo, neakti-
vnostjo pomagajo našim nasprotnikom. Komu se ima
boljševizem zahvaliti za svoje uspehe? — Svoji do-
slednosti in ekspanzivni aktivnosti. S fanatičnim na-
vedenjem je razvil svoj rdeči prapor. Vsega tega
manjka katoličanom 20. stoletja. Pišemo in govorimo
naredneno — to že, toda ali to tudi izvedemo, ure-
ničimo? Koliko čitamo v zadnjem času v vseh kato-
liških listih o mističnem telesu Kristusovem, o sveti
Cerkev, o katoliški akciji, o otrocih bojnih, — pa
kje je sad teh lepih besed? Se slepec bi otipal,
tako jasno je v sedanjih žalostnih razmerah, da je
že enajsta ura, da se vsi katoličani strnemo proti
razdirajočim protikrščanskim silam v bratsko, za-
vedno bojno vrsto!

Res, sv. Cerkev je skrivnostno telo Kristusovo,
a mi udje tega telesa. Vsi vemo, da če na našem
telesu trpi en ud, trpe z njim vsi udje, trpi celo
telo. Enako so vsi udje deležni zdravja enega uda.
Ud, ki ne čuti več s telesom, nima v sebi več življen-
ja — je mrtel. Nazorno, plastično pripoveduje sv.
Avguštin: Ako stopi noga na trn, začuti bolečino
vse telo. Enako pohite vsi udje na pomoč ranjenim:
oko ogleduje, roka izdira ... Če smo živi člani svete
Cerkev, tedaj smo zdravi udje skrivnostnega telesa
Kristusovega in kol taki moramo vsakrteri vršiti
svojo dolžnost in nalogo. Če smo res živi udje,
moramo čutili, živeti, delati za sv. Cerkev. V
dobri družini čutijo vsi otroci z materjo, z očetom,
njih srca vože skrivnostna moč edinosti in ljubezni.
Kdor zaničuje očeta in mater, je tudi sovražnik
otrok, kdor preganja otroke, ta je nasprotnik star-
šev. — Sv. Cerkev je telo Kristusovo, verniki udje
tega telesa. Sveta Cerkev je naša mati, mi njeni
otroci. V toliko državah na svetu ovirajo, zaničujejo,
preganjajo, mečejo v ječe in more katoličane, naše
brate, — ali stopimo, sočustvujemo z njimi? Bar-
barsko jih mučijo in preganjajo na Ruskem, v Litvi
jih stiskajo, zapirajo duhovnike, akademike, lajke,
ker so člani katoliške akcije in neustrašno branijo
pravice svete Cerkev. Razplamteva boj med Vati-
kanom in fašizmom v Italiji, kjer hoče vlada uni-
čiti katoliško akcijo, sveti Cerkev — materi pa za-
braniiti in onemogočiti vzgojo tako drage ji mla-
dine. Napadajo svetega očeta in vse, ki zvesto drže
s poglavarjem krščanstva. Na Španskem požigajo
samostane, cerkve, zavode in sramote zveste kato-
ličane. Glejte, leta 1927, so obsodili v Ameriki na
smrt dva komunista — res svet je bil po koncu
povoda revolte komunističnih mas! — Kako pa mi?
Krijajo nam najsvetejše pravice: molčimo, prega-
njajo naše brate: molčimo. Na plan katoliška ak-
cija! Mi, ki pravimo, da smo katoličani, dvignimo
svoj glas s skupnim očetom v Rimu za mater Cer-
kev in njene otroke! Po statistiki nas je preko 300
milijonov. Kje so ti milijoni, naj se oglaš, da po-
kažemo, da smo še na svetu, da smo živo telo Kri-
stusovo, da smo otroci svete Cerkev, da smo sve-
tozna veselila, večja kot boljševizem in komuni-
zmi, večja kot fašizem in brezbožno framasonstvo.
Sentire cum Ecclesia, sentire cum matre: čutimo s
Cerkvijo, čutimo z materjo! Kdor ne čuti z materjo,
ne spada več k družini. Časopisi, ki sramotno molče,
ali celo odobravajo preganjanje in zaničevanje sv.
Cerkev, so protikatoliški, take najodločneje odkla-
njajmo! Mi pa preganjane brate, ki trpe za mater,
pozdravljamo, iz srca sočustvujemo z njimi, jim po-
šiljamo svoje žrtve in molitve v priganstvo, ječe
in na morišča. V tolažbo naj spoznajo naši brate
na Španskem, v litvanskih ječah, na Soloveckih
otokih, da niso pozabljeni, da žive v naših srcih,
da so pri naših daritvah in molitvah. Iz tega naj
zajemajo pogum in moč, saj niso pozabljeni pri
svojih bratih, ki se borimo za isto vero, za isto
mater, in za istega Kristusa.

Tako postanemo in ostanemo največja med-
narodna veselila, kateri je obljubljena končna zma-
ga: In peklenska erala je ne bodo premagala.

Mesto odgovora — parade

Fašisti so se vrgli na kraje, kjer je krščanski pokret najmočnejši - Lažniva
propaganda po inozemstvu - Kje je dokazni material?

Rim, 9. jun. Diplomatični spor med Vati-
kanom in italijansko vlado zaradi sovražnega na-
stopa fašistov proti sv. očetu in zaradi razpusta
društev Katoliške akcije po vsej Italiji, se še ni
premaknil z mesta. Govori se, da vlada ministr-
skega predsednika Mussolinija sploh ne misli od-
govoriti na noto sv. očeta, dokler le-ta ne bi na-
slovil na italijansko vlado ponovne note. Pri tem
vlada upa, da se bo zadeva takorekoč iztekla v
pesku in da se bo nadaljeval status quo, ne da bi
razpust katoliških društev na prejalislej zopet nor-
maliziranih odnosih med Vatikanom in vlado
kaj izpremenil.

Po informacijah Vašega dopisnika pa je to
pričakovanje vlade g. Mussolinija brez vsake pod-
lage. Motijo se tudi vsi oni inozemski listi, ki v
svojem liberalizmu simpatizirajo z nastopom fašiz-
ma proti Katoliški akciji, menijo, da se bo pro-
test sv. očeta izčrpal v nagovorih in tožbah sv. očeta,
naslovljenih na razne romarske skupine in po-
samezne osebnosti. Po naših informacijah je v
Vatikanu že pripravljena najenergičnejša končna
nota, ki jo bo sv. oče dal izročiti šefu italijanske
vlade in katera je sestavljena tako, da bo italijan-
ska vlada primorana dati jasen odgovor, ker bi
sicer nastopilo dejansko in formalno prekinjenje
diplomatičnih odnosov med sv. stolico in italijan-
sko vlado z vsemi posledicami takega dalekosež-
nega koraka. Zaradi tega nekateri krogi mislijo,
da bo italijanska vlada vendarle v zadnjem mo-
mentu dala odgovor na prvo noto sv. očeta.

Zaenkrat se fašistični režim omejuje na to, da
po razpustu italijanskih katoliških društev skuša

s podvojenimi manifestacijami

in nastopi fašističnih sil, predvsem pa mladinskih
organizacij, podčrtati moč in pomen ter dozdnevno
nkoreninjenost fašizma v ljudstvu. To naj bi bil
indirekten odgovor Vatikanu, da fašizem nikakor
ne bo odnehal od svojega monopola na vzgojo ita-
lijanske mladine v duhu bojevitosti nacionalizma.
Zanimivo je tudi, da so fašisti skušali pritegniti k
tem manifestacijam razne osebe katoliškega klera,
ki so nastavljene kot veroučiteljska moč pri krož-
kih »Ballile«, da se jim je pa izvemši dva, tri
slučaje ponesrečilo.

Naval na Furlanijo

Fašisti skrbijo za nastope fašističnega nara-
ščaja po vseh provincah, zlasti pa so se vrgli na
provinc, kjer je bil svojčas posebno močan Partio
popolare. Tako n. pr. so se vršili paradni in
telovadni nastopi »Avanguardistov«, »Ballile« in
tako zvanih »Piccole« in »Giovane Italiane« v
Furlaniji, kjer je katoliški pokret od nekdaj med
furlanskim prebivalstvom jako močan. Takí na-
stopi so se v to sedaj še nevidnem obsegu vršili
v Pierisu, Sv. Petru, Tržiču (Monfalcone) in v Do-
berdobi na Krasu, ki meji na Furlanijo. Te pri-
reditve se zdijo fašistom tem bolj važne, ker je
razpust katoliških društev zlasti v Primorju med
italijanskimi katoličani napravil zelo globok in za
fašiste na vsak način zelo negativen vtis.

Pri nastopih fašističnega naraščaja po vseh
italijanskih mestih ob priliki praznovanja ustave
se je opazilo tudi, da je fašizem s posebno skrbi-
nostjo mobiliziral žensko mladež, in sicer ne samo
nedoletno šolsko mladino, ampak tudi tako zvane
»Giovanni fasciste«, ki se rekrutirajo iz mladenk
od 18. leta naprej. Mlade fašistke so nastopale pri
teh prireditvah tudi z raznimi gimnastičnimi vaji-
mi bojevnega značaja, ki so, kakor znano, izvale
svojas ostro kritiko in obžalovanje sv. očeta. V
Pulju se je pri tej priliki izročil oddelku istrskih
mladih fašistk prapor, katerega je blagoslovil on-
dotni mornariški kapelan, znani msgr Kravos, da-
nes Cravosio.

Dokumentov ni — dokazov ni

Kar se tiče odgovora na papeževo noto, je re-
žim g. Mussolinija v največji zadregi posebno za-
radi tega, ker se je razpust katoliških društev mo-
tiviral s tem, da so se začele potom Katoliške

akcije organizirati vse režimu nasprotnne sile bivše
Ljudske stranke, češ, da je to dokazano po doku-
mentih, zaplenjenih v prostorih raznih društev.
Ker pa vlada na poziv »Osservatore Romano« še
do danes ni objavila teh dokumentov, dasi so faši-
stični listi te objavo napovedovali kot senzacijo, ki
da bo presenetila samega sv. očeta, je javnost pre-
pričana, da ti dokumenti sploh ne eksistirajo. Z
eno besedo, režimu manjka ves dokazni material
proti Katoliški akciji in bi ji, ako bi hotela na
noto Vatikanu odgovoriti, ne preostalo ničesar dru-
gega, kakor da prizna neutemeljenost svojega ko-
raka ali pa, da se zateče k pavšalnemu obdolžitvam.

Režim po svojih zastopnikih trdi, da je kato-
liška društva zato začasno zaprl, da jih štiti pred
nasilstvi. Resnica pa je, da so bila nasilna dejanja
proti Katoliški akciji od režima ne samo inspi-
rana, ampak da so v mnogih krajih demonstrante
vodile lokalne oblasti same.

Plaz laži v inozemstvu

Italijanska vlada se tudi trudi v inozemstvu
dokazovati, da je italijanska duhovščina needina
in da en del obsoja papeževo »intransigenco« ter
drži s fašizmom. To je pa popolnoma neresnično,
kajti vsa duhovščina od najskromnejšega hribov-
skega župnika do episkopa in kardinalov je iz-
javila svojo popolno solidarnost s sv. očetom. Tr-
ditev fašizma se naslanja na brezpomembno dej-
stvo, da se je v nekaterih župnijah v Alpah praz-
noval praznik sv. Rešnjega Telesa s procesijo, kar
pa se razlaga iz dejstva, da tozadevna prepoved
sv. očeta, razglašena po »Osservatore Romano«, ni
dospela do ondotnih župnikov, ker je dostavljanje
»Osservatora Romano« od strani italijanske pošte
zadnji čas postalo skrajno neredno.

„Izbrisanje Katoliške akcije“

Vaš dopisnik je tudi zvedel, da v fašistični
stranki sami glede spora z Vatikanom vlada nesog-
lasje, ki pa je samo taktičnega značaja. Večina

Gospodarska obnova Evrope

Izjave zunanjega ministra dr. Marinkoviča

Belgrad, 9. junija. I. Današnje »Vreme«
prinaša povodom francoskega načrta za gospo-
darsko rekonstrukcijo Evrope, o katerem pri-
čne posebna komisija razpravljati 25. t. m. v
Ženevi, sledečo značilno izjavo dr. Marinko-
viča:

»Francoski načrt za gospodarsko rekon-
strukcijo Evrope je načelno sprejet v Ženevi.
To pa, kar je najtežje: določiti praktično mož-
nost njegovega izvajanja in določiti način iz-
vajanja načel, ki so v tem načrtu postavljena,
to bo prepuščeno v rešitev posebni komisiji, ki
se sestane 25. t. m. Moje mišljenje je, da se ta
načrt, razen z malimi tehničnimi izpreme-
bami, za katere smo mi že stopili iz rezerve,

„Preživele oblike - zastarele klišeji“

Cestitke predsednika Jorge kralja Karolu I.

Bukarešta, 9. junija. AA. Rumunska vlada je
včeraj čestitala kralju Karolu II. za obletnico, kar
je zasedel prestol. Predsednik vlade Jorge je v
svojem govoru rekel med drugim: V akciji Vašega
Veličanstva je izginilo spoštovanje do preživelih
oblik in zastarelih klišejev, s katerimi se je dolgo
vladalo v Romuniji. Vaše Veličanstvo je razumelo
vso težo tega vprašanja in s svojo sposobnostjo pri
spoznavanju ljudi in stvari, ki smo se ji imeli čast
diviti, ste Veličanstvo zbrali okoli sebe za sodelo-
vanje poštene ljudi in dosegli lepe uspehe. Sodobna
kraljevina temelji v prvi vrsti na prosvetljenosti in
vestnosti naroda. Ti momenti izključujejo vsako
uzurpacijo oblasti v škodo vladarja in vsako dikta-
turo ter se protivijo vsemu tistemu, kar sledi iz
dozdevno demokratičnih predsodkov. Ljudje vidijo,

fašističnih »hierarhij« je skrajno intransigentna
in zahteva radikalno izbrisanje Katoliške akcije,
češ, da fašizem ne sme trpeti absolutno nobenega
privilegija za kakršnokoli nefasistično organizacijo
v Italiji, dočim en del zagovarja previdno postop-
panje, katerega rezultat naj bi bila popolna nevtrali-
zacija delovanja Katoliške akcije, ne da bi se
vzdrževal njen razpust, in to v sporazumu s sveto
stolico. Menijo namreč, da bi se dal sv. oče prego-
voriti k temu, da bi se delovanje Katoliške akcije
vršilo po intencijah fašizma, tako da bi katoliška
prosvetna društva ne bila ničesar drugega kot ne-
kake nabožne organizacije v najožjem pomenu te
besede. Mussolini sam, ki se nagiba k taktiki pre-
vidnosti in prijateljstva z Vatikanom, dasi je brez
dvoma on sam dal signal za nastop proti »Katoli-
ški akciji«, se pa, kakor v vseh drugih zadevah,
tudi v tem slučaju nahaja pod pritiskom intransi-
gentnih elementov fašistične stranke.

Ker je na drugi strani znano, da papež Pij XI.
od svojega odločnega stališča: ali popolna svoboda
Katoliške akcije v zmislu konkordata ali pa prelom
in odpoved lateranske pogodbe sploh, zato se izid
tega spora utevno pričakuje z največjo napetostjo.
Zaenkrat so od strani fašizma napovedane na-
daljnje manifestacije fašizma po vsej Italiji.

*

Milan, 9. jun. tg. Milanska škofija je odpo-
vedala vsa za proslavo 700 letnice sv. Antona Pado-
vanskega napovedana romanja v Padovo in Milan
za ves mesec junij, kar je smatrati za znak, da so
se odnosi med Vatikanom in Kvirinalom po-
ostrili.

Italijanska vlada odgovorila

Rim, 9. junija. tg. Italijanski poslanik pri
Vatikanu j edanes opoldne izročil papeškemu
nunciju na italijanskem dvoru dolgo zavla-
čevani odgovor italijanske vlade na razne
protestne note Vatikanu. Vsebina odgovora
ob tej uri še ni znana.

lahko izvede. Francija, ki ji pripade zasluga,
da je vzela inicijativo za ustvaritev tega na-
črta, je storila tudi nov napor za njegovo udeje-
stvitve in to ravno v onem pravcu, o katerem
smo mi že od začetka smatrali, da se olajša
rešitev postavljenega problema: bilateralne
pogodbe v okvirju splošnega evropskega spo-
razuma. Če se tudi pri ostalih industrijskih
državah, ki imajo zaščitne carine na agrarne
proizvode, najde slično pravilno razpoloženje
bo komisiji sigurno uspelo rešiti ta problem.
Ni treba niti poudarjati, kako zelo bi bilo po-
trebno, da bi bil ta problem rešen še pred že-
tvijo.

da morejo močje, ki niso vezani ne na strankarsk
ne na osebne interese, doseči mnogo večje uspehe
kakor oni, ki se vežejo na takozvane ustavne forme.
Kralj Karol II. je odgovoril: Našli smo take
ljudi, s katerimi upamo doseči svoje ideale. Danes
lahko ponovim prisego, ki sem jo lani dal, da bom
uporabil vso svojo moč v korist naroda in da bom
premagal vse zapreke, da uspešno končam začeto
delo.

Novice z dvora

Zagreb, 9. jun. AA. Nj. Vel. kralj se je odpe-
ljal danes ob 12.30 v spremstvu ministra dvora Bo-
goljuba Jeltića, adjutanta generala Savica in de-
žurnega adjutanta generala Pavlovića z avtomobi-
lom v Zlatar, kjer je bil kot gost na kosilu pri mi-
nistru brez portfelja Mirku Neudorferju. Ob 4.30 se
je Nj. Vel. kralj s svojim spremstvom vrnil v dvor

Osebnosti

Belgrad, 9. junija. Z. Včeraj je prispel v Bu-
karešto g. dr. Anton Korošec.

10-letnica „Pax Romana“

Zagreb, 9. jun. Z. Katoliška mednarodna di-
jaška organizacija »Pax Romana« slavi letos deset
letnico svojega obstoja in dela. Jugoslovansko kato-
liško dijaštvo in katoliška inteligencija sta se vedno
udeleževala dela te organizacije, lani pa je Jugo-
slovanska katoliška dijaška liga dobila v »Pax Ro-
mani« mesto podpredsednika. Jugoslovanska kato-
liška dijaška liga je poslala poziv našim duhovni-
kom in katoliški inteligenci, da se prijavijo polno-
številno za ta kongres. Vsa oskrba v Fribourgu
stane 60 frankov, potovanje po Švici pa 120 frankov,
torej skupno 2000 Din.

Trg. pogaianja z Avstrijo

Dunaj, 9. jun. tg. Na Dunaj je dospela
jugoslovanska delegacija pod vodstvom sekcij-
skega šefa dr. Todorovića in začela trgovinska
pogaianja z avstrijsko delegacijo.

Nov gradbeni zakon

Belgrad, 8. junija. AA. Nj. Vel. kralj je podpisal v Zagrebu gradbeni zakon. O tem smo dobili to-le pojasnilo: Da bi se naši državi določile osnovne pravice in dolžnosti vseh pravnih in fizičnih oseb pri gradnjah in da se določijo glavni principi tehnične prave za gradbeno stroko ter zaščitijo po zakonu razni obstoječi predpisi v posrednih krajih in določijo tako splošne gradbene norme, ki bi veljale v vsej državi, dalje da se zaščitijo javni gradbeni interesi ter določijo pristojne oblasti za gradbene zadeve, je bil izdelan novi gradbeni zakon. Ta zakon kot splošni okvirni zakon vsebuje splošne predpise, ki veljajo za vso državo ter navodila kako se bodo na osnovi tega zakona izdelali potrebni gradbeni predpisi in pravilniki za vsa mesta in za vse kraje. Zakon ima tri dele: Prvi del določa predpise za mesta in trge, drugi za vasi, tretji za industrijske in rudarske naselbine, kopališča, zdravilišča, klimatične in turistične kraje, četrti del pa vsebuje prehodne in končne določbe.

Prvi del zakona vsebuje: 1. splošne odredbe, 2. urejeje osnove, na katerih naj se izdelajo regulacijski in gradbeni načrti ter odredbe o postopku izdelave letih, 3. urejete predpise, ki se tičejo gradbenih rajonov, con, zaščitnih predpisov, nasadov, namakanja, arhitektonskih zgradb, notranjih zgradb, 4. predpise higijenskih značajev za posredne zgradbe, 5. tehnične predpise glede gradbenega materiala in zidanja zgradb, 6. urejete zemljišče, na katerih se gradi, predpise glede garancij in aproticij, 7. predpise o parcelaciji zemljišč, izdelavi parcelacijskih načrtov in uporabi zemljišč za javne

potrebe, 8. predpise o komasaciji za grupiranje zemljišč, ki ne ustrezajo predpisom ter nepravilnih zemljišč, delitev predpisom odgovarjajočih zemljišč po odredbah tega zakona, izdelava komasacijskih načrtov ter predpise o stroških za njihovo izvršitev, 9. predpise o odobritvi gradnje in o uporabi zgradbe, o gradbenem nadzorstvu ter končne odredbe, 10. predpise o gradbenih taksah in plačilu stroškov, o gradbenih odborih in njihovi sestavi, 11. predpise o izvršitvi eksproprijacije, o pogodbah ter o pogodbenih postopkih, 12. predpise o bveznostih in omejitvah gradbenih pravic in njih zahtev, pravilnik o oddaljenosti zgradb od javnih objektov in ustanov, prepoved gradnje za časa izdelave regulacijskih načrtov ter prepoved gradnje za časa regulacije rek in potokov, 13. predpise o graditvi pločnikov, vodovodov, kanalov, načina njihove izvršitve in uporabe ter stroškov in 14. določbe o fondu za izvršitev regulacije.

Drugi del zakona vsebuje splošne predpise o ureditvi vasi, o zidavi novih naselbin, o vaskih poteh, o pristojnosti oblasti, o izdelavi in odobritvi načrtov za zidavo zgradb, odredbe za izdelavo pravilnikov, predpise o asanacijah.

Tretji del zakona vsebuje odredbe za ureditev in graditev industrijskih naselbin, kopališč, zdravilišč ter klimatičnih in turističnih krajev, dalje odredbe o pristojnosti glede odobritev gradnje.

Četrti del zakona vsebuje prehodne in končne odredbe. Zakon dobi obvezno moč 6 mesecev po objavi v Službenih novinah.

Socialna kriza in poslanstvo cerkve

Varšava, 8. jun. V političnih in gospodarskih krogih je vzbudil veliko pozornost članek čestohovskega škofa dr. Teodorja Kubine »Današnja gospodarska socialna kriza in socialno poslanstvo katoliške Cerkve«. Članek bistro analizira današnje gospodarsko in socialno krizo in napoveduje kot edino zdravilo današnjih kritičnih razmer reformo in ako treba, tudi zameo današnjega gospodarskega sistema.

»Nikakršnega dvoma ni, izvaja škof Kubina, da ni današnja gospodarska kriza nič manj pretresla temelje sveta kakor svetovna vojna in da bo imela za posledico lahko še večje spremembe in morda tudi večje prevrate kakor zadnja svetovna katastrofa. V civiliziranih državah je 18 do 20 milijonov ljudi brez posla. To je morje hude stiske in obupa, ki se lahko v vsakem trenutku dvigne v morski orkan, in ako ga ne bomo mogli v pravem trenutku obvladati, je v stanu uničiti vso našo civilizacijo. Cerkve ne sme na ta nevarni pojav gledati mirno in mora na dolo. Kriza je zajela ves svet, vse človeštvo, vse narode, vse sloje in vse panoge človeškega udejstvovanja. Pri tem ne smemo pozabiti, da je sedanje krize krivo tudi človeštvo in da ni morda posledica same naravne katastrofe. Vzrok današnje krize ne tiči morda v preostli naseljenosti, kakor to aavdno trdijo. Krize ni vzrok premajhna količina gospodarskih dobrin na svetu. Nasprotno, nje vzrok je treba iskati v nadprodukciji. Bistveni vzroki ležijo torej v sedanjem gospodarskem sistemu, ki ga je treba globoko reformirati, če ne povsem zamenjati z drugim, ki bi

bolje odgovarjal današnjim razmeram. Hrteneica današnjega kapitalističnega sistema se je zlomila. Ta trenutek je podoben tistemu, ki je nastal po odkritju Amerike, ko se je odprla možnost izvažanja blaga iz Evrope v Ameriko in so se tako ustvarili pogoji za razvoj kapitalizma. Danes stojimo pred nasprotnim pojavom, ko je svet postal preozek in prezapr. Temeljne pogoje za razvoj kapitalizma po vsem tem torej ni več. Nastopil je dan velikih sprememb v gospodarskem življenju in treba je z novim sestavom zavzeti boljševiski eksperiment, ki utegne uničiti vso našo kulturo. Povsem zgrešena je trditev, da Cerkve podpira kapitalistični sistem ali pa, da ga je celo ustvarila. Nasprotno, kapitalizem se je vselej pokazal nasprotnega katoliški etiki in sovražnega katolicizmu, saj je on izpodkopal temelje verskega življenja. Cerkve ne predpisuje svojim članom nikakega posebnega gospodarskega in socialnega sestava, vendar jim daje na pot svojo lastno gospodarsko in socialno etiko. Dolžnost Cerkve in vsakega posameznega katoličana je, da to etiko širi. Socialno vprašanje ni vprašanje enega sloja, enega naroda, temveč vseh slojev, vseh narodov. Zato mora reforma gospodarskega sistema biti splošna in zajeti vse narode. In tu stoji Cerkve pred drugo veliko nalogo, namreč, da dela za zhlizanje narodov s propagando za mir; kajti mir bo ustvaril ozračje socialne pravičnosti, ki je neobhodno potrebna za splošno reformo gospodarskega sestava.

Agrarna konferenca v Pragi

Oster izpad švicarskega delegata proti samogoltnosti kapitala
Klic po zadržištvu

Praga, junija.

Praska vlada je sklicala za 5. junij mednarodno agrarno konferenco, ki je 15. te vrste. Sicer se organizirano ne strinja s kongresi, ki so se lansko leto vršili v Sinaji in v Varšavi ter nekoliko pozneje v Rimu in v Parizu, toda ker se je zestal v ožigled sodobne krize v agrarnih državah in ker je obravnaval razne načrte, kako pomagati poljedelstvu iz neznosnih razmer, v katere je zabredlo, ga mirno smemo smatrati za nadaljevanje vseh dosedanjih poskusov na tem polju. Praski kongres ima še eno zanimivost. Znano je, kakšno stališče je češkoslovaška vlada zavzemala napram projektirani carinski zvezi med Jugoslavijo in Rumunijo in s kakšno vztrajnostjo se je borila proti izoblikovanju gospodarske male antante. Serija političnih dogodkov zadnjih mesecev je to stališče v mnogem omajala in sedanji kongres je bil izvršena prilika za češkoslovaško vlado, da iznese svoje nazore o reševanju agrarne krize, za inozemske delegate pa spoznati globlje vzroke za dosedanje zadržanje praski vlade.

Kongresa so se udeležili zastopniki Jugoslavije (minister Francež, ki je bil izvoljen v podpredsedstvo obnem z 12 drugimi delegati vred), Francija, Letonska, Poljska, Nemčija, Belgija, Rumunija, Finska, Italija in Zedinjene države Amerike.

Zborovanje je otvoril profesor dr. Brdlik, bivši minister za poljedelstvo, ki je naglašal, kako se vse spreminja okrog nas, kako menjavajo filozofski sistemi, kulturne vrednote, družabni red, in kako v vsem tem vrvenju ostane vedno ista filozofija poljedelskih delavcev, ista za vse dežele sveta. Programatičen govor pa je imel francoski delegat markiz de Vogüe, ki je obnem predsedoval kongresu. Naglasil je v razvoju poljedelskega problema tekem zadnjih dveh let dva dogodka: 1. načrt evropskega gospodarskega sodelovanja, ki se proizvaja pri Zvezi narodov, 2. ustanovitve mednarodnega zavoda za podeljevanje hipotekarnih posojil za kmeti. Ker je sedanja kriza rezultat nadprodukcije in padea v konsumu, je razumljivo, da se je moralo seči po onem sredstvu, ki hoče organizirati pridelovanje in tako znižati nadprodukcijo in da se je drugje moralo seči po sredstvu, s katerim se zveza kupna moč konzumenta. Govornik v zelo obširnem referatu posega v zgodovino karteliziranja v industriji in je priporočil isto metodo tudi za poljedelstvo, seveda pod kontrolo vlad, ki bi neutralizirale vsako kapitalistično tendenco in ščitile interese malega kmeta. Iz njegovega govora se je moglo prvič jasno porzeti, kako namerava ta mednarodni hipotekarni zavod iskati garancije za svoja posojila. Povedal je, da se bodo posojila dajala najprej na podlagi vknjib, kakor so pač v posameznih državah veljavne, toda poleg te vknjibe bo potrebna še državna garancija. Državna garancija pa se na znotraj lahko spremeni v novo

vknjibo na zemljo, medtem ko na zunaj, za inozemstvo, ostane samo državna garancija. Iz tega bi se dalo sklepati, da namerava ta Mednarodni hipotekarni zavod povzročiti za vsako posojilo, ki ga bo dal, dvojno zaporedno ali paralelno vknjibo na zemljo, kar bi seveda vrednost zemlje še bolj povišalo, kakor je še sedaj. Na drugi strani pa zveni iz besed markiza de Vogüea kakor da se bodo ta posojila dajala samo zato, da »zvišajo kupno moč poljedelskih držav, da pomagajo poljedelstvu, »da bo moglo pokupiti industrijske pridelke in ne zato, da bi mogel kmet način pridelovanja poceniti tako, da bo mogel konkurirati z drugimi titi na svetovnem trgu. Izvajanja so vzbudila med prisotnimi mnogo zanimanja in človek se ni mogel ubraniti misli, da je zadržištvu pomoč pač vendar nekaj drugega, kakor pomoč, ki jo »ponujac kapital.

Za njim je govoril predsednik češkoslovaške vlade Udržal, ki je značilno priznal, da je slab gospodarski položaj sosedov vzrok za »gospodarske nepravilnosti nas samih in da je zato potrebno lojalno sodelovanje vseh. Sledili so referati švicarskega delegata dr. Laura o položaju poljedelstva, ki je predložil obširno razvijačo statistiko o agrarnih cenah od 1927 do 1931. Opozoril je tudi na važnost pojava ruskega poljedelstva na svetovnem trgu. »Svetovno poljedelstvo s velikim nemirno opazuje ta razvoj in mora sodobni buržoaziji resno očitati, da je ona kriva, če se boljševisem tako agresivno razvija, ker pač noče žrtvovati niti enega svojih lastnih interesov za skupni blagor.« On ne predlaga znižanje pridelkov, ampak vidi v zvišanju konzuma edini izhod iz sedanje krize. Zvišanje konzuma v industrijskih krajih namreč, ki so odjemalci kmetijskih pridelkov. On se tudi, zakaj mora kmet prenašati najhujše posledice krize. Zakaj jih pa ne prevzame kapital, zakaj jih pa ne prevzame meje obresti in pa rente? Kapital odnese največ dobička v času konjunktura, zato naj pa tudi nosi največje žrtve v času gospodarske depresije. Toda on ne vidi nobenega znaka za tak razvoj. Kapital hoče odnesti največje dobičke in v slučaju slabe konjunktura zahteva prvi zaščito na škodo slabotnemu producentu na zemlji.

Sledili so referati poljskega delegata o sodelovanju poljedelskih držav in zanimiv govor nemškega delegata bivšega ministra dr. Hermesa. O tem bom poročal v jutrišnjem pismu, ker zahtevata detajliran študij, tako sta zanimiva po vsebini in po načrtih, katere priporočata.

Kongres se je razdelil v več odsekov. Z žalostjo moram poročati, da jugoslovanskega delegata ni bilo v enem vseh sedmih odsekov.

Varšava, 8. jun. tg. Kriminalna policija je aretirala danes več mlajših uradnikov vrhovne poljskega sodišča, ker so osumljeni, da tajno delujejo za orepovedano komunistično stranko.

Za reformo zakona o prisilni poravnavi

Občni zbor Društva industrijcev in veletrgovcev.

Ljubljana, 8. junija.

Danes ob pol 5 popoldne je imelo Društvo industrijcev in veletrgovcev svoj redni občni zbor v dvorani Trgovskega doma.

Občni zbor je otvoril predsednik gosp. Ivan Samec, ki je v svojem predsedstvenem poročilu omenjal, da je društvo dobilo sedanje lokale v Trgovskem domu, katerega gost je sedaj.

Dr. Fran Windischer je pozdravil občni zbor v imenu Zbornice za TOL. V svojem govoru je naglašal, da se je društvo razvilo v organizacijo, splošno koristno in plodonosno za gospodarstvo ter je tako na najboljšem potu. Dr. Windischer želi društvu še nadaljnje uspehe.

Tajniško poročilo je podal g. Jernej Jelenič. Poudarjal je, da je društvo osnovalo obširno informacijsko službo, ki je pri nas v tej obliki nekaj edinstvenega. Pri nabiranju podatkov o plačilnih možnostih je doseglo, da ima že sedaj kataster približno 20.000 trgovcev in odjemalcev. Društvo izdaja svojim članom primerne okrožnice, v katerih jih obvešča o plačilnih možnostih odjemalcev. Teh okrožnic sta dve vrsti. Prva vrsta okrožnic obsega podatke iz vse države o tožbah, izvršbah, protestiranih menicah itd. Druga vrsta okrožnic pa vsebuje seznam konkurzov in prisilnih poravnav. Te okrožnice so obširne, saj izhajajo na devetih, desetih straneh drobnega tiska in izhajajo približno vsaka dva meseca. Po obsegu pa te okrožnice vedno bolj rastejo, kar ni dobro znamenje. Okrožnice prve vrste je društvo izdalo 22. druge vrste pa 35.

Društvo je mnogo doseglo, da je olajšalo svojim članom izterjevalno, opominjevalno in izplačevalno postopanje, ki ga prevzame zanje. Društvo vrši poleg tega še obširno informacijsko službo in daje svojim članom zahtevane informacije. Dalje posreduje društvu skupno za svoje prizadele člane pri konkurznih in poravnavalnih postopanjih. V društvu sta se osnovali dve sekciji: tekstilna in kisarska, zlasti zadnja je agilna. Društvo je sodelovalo tudi pri snovanju društva »Kreditna zaščita«. To društvo ima podoben delokrog, vendar pa obsega tudi razne druge stroke, kakor zobozdravnike, obrtnike itd. Članstvo društva je od konca leta 1930 do sedaj naraslo od 199 na 229.

Blagajniško poročilo je podal gosp. Edvard Praprotnik. Društvo ima čimdalje večjo pisarno, sedaj že enajst nameštencev. Samo osebni izdatki izčrpajo vse dohodke iz članarine. Ostali izdatki društva se morajo kriti iz drugih dohodkov.

Podpredsednik društva gosp. Stane Vidmar je imel nato izčrpno poročilo o društvenem delovanju glede informacijske službe in prizadevanja pri insolventah. Urad društva ni sam sebi namen,

temveč služi interesom članstva. Uspehi prizadevanja urada so vidni. Informacijski oddelček je tako rekoč iz nič ustvaril dobro informacijsko službo. Ta oddelček dela tako vestno, kakor nikjer pri nas kakšna podobna ustanova. Njegovo delo je povsem zanesljivo. Društvo daje svojim članom informacije po 25 Din za vsakokrat. Informacijska služba bi se pa še popolnila, če bi se je posluževali vsi domači industrijski in veletrgovci brez izjeme. Društveni urad za opominjevanje in izterjevanje je dosegel že mnogo ugodnosti za društvene člane. V mnogih slučajih je dosegel plačilo in podobne uspehe. Dosegel je tudi, da morejo društveni člani tožiti pri borzi brez posredovanja. Dalje je dosegel ugodnosti pri izvršbah in tudi pri tožbah. Pri poravnavah je mnogokrat zvišal kvote. V dravski banovini pa se poravnave množijo in, če se pojavlja prava agitacija in brezvestna spekulacija za nove poravnave. Zakon o prisilni poravnavi se izkorišča. Zato zahteva društvo, da se prepreči brezvestno izkoriščanje zakona o prisilni poravnavi. Ni mogoče, da bi zgubil pošten človek kar 60% svojega ali zaupanega mu imetja. Zahtevati je, da se zviša določena kvota v poravnalnem postopanju vsaj na 75%. To so tudi zahtevale že ljubljanska borza, Zbornica za TOL in Zveza trgovskih gremijev. Govornik predlaga, naj društvo izdela v tem smislu tudi primerno resolucijo. Dalje toplo priporoča članom, naj se bolj zanimajo za slučaje insolventce, naj se odzovejo vabilu društvenega urada, kadar jih pozove k skupnemu posvetovanju in postopanju pri posameznih poravnavah. Do sedaj je društvo nastopilo že v 36 slučajih insolventce, in razen v enem slučaju, vedno z uspehom. Poročilo gosp. Staneta Vidmarja je bilo sprejeto z odobranjem. Enako je bil sprejet tudi njegov predlog o resoluciji glede zakona o prisilni poravnavi.

Na predlog gosp. Andreja Sarabona je bil izvoljen nato naslednji odbor: predsednik gosp. Ivan Samec, podpredsednik gosp. Stane Vidmar, odborniki: gg. Drago Gorup, Ivan Jeras, Edvard Praprotnik, Jernej Jelenič, Oskar Schmitt in Josip Lubič, namestnika: gg. Ivan Šostarič in Rudolf Kokalj. V nadzorstveni svet pa so bili izvoljeni: gg. Franc Urbanc, Avgust Volk in Jurij Verovšek.

Pri slučajnostih je gosp. Andrej Sarabon predlagal, naj društvo doseže, da ne stopi z novim letom v veljavo navedba, ki ne dovoljuje klavzule o fakturni pristojnosti v določen kraj. S tem bi bili ljubljanski podjetniki zelo prizadevani. Gosp. Stane Vidmar je priporočal, naj bi podjetniki vnesli to klavzulo tiskano že na naročilnico. Končno pa je bil sprejet predlog gosp. Sarabona. Občni zbor je nato zaključil predsednik gosp. Ivan Samec.

Jugoslovanski junaki v Franciji

Pariz, 8. jun. AA. Temps poroča iz Lilla: Delegacija jugoslovanskih bojnikov je prišla v Lille. Na postaji so jugoslovanske brate sprejeli zastopniki oblasti in razne deputacije bivših bojnikov. Po odhodu s postaje je godba zaigrala jugoslovansko narodno himno in marseljezo. Nato se je sestavila povorka, ki je krenila pred spomenik junakom, padlim v svetovni vojni. Tam so jugoslovanski bojniki položili vence. Nato je bilo sprejemanje v mestni hiši, kjer je gostom izrekel dobrodoščico predsednik občine Stalingros. Bivši jugoslovanski bojniki so izročili arhivu lillske občine okusen vojni album s fotografiskimi posnetki bojev v Srbiji in drugi album z najznamenitejšimi jugoslovanskimi mesti. Ob eni popoldne je bil svečan banket v palači velesojna, ki se ga je udeležilo 800 povabljenec. Goste je v imenu lillske občine pozdravil podpredsednik Arcanbour. V svojem govoru je primerjal Lille kot žrtve vojne z žrtvami junakega jugoslovanskega naroda. Nato je dvignil čašo na čast junakemu jugoslovanskemu kralju Aleksandru in jugoslovanski vojski ter napil zmagi miru.

Jugoslovanski konzul Spasojević je v svojem govoru izrazil veliko srečo, da more govoriti v imenu svojega kralja in je naglasil, da je vesel nad častmi, ki jih izkazujejo njegovim bratom.

Sprejemi pri sv. očetu

Vatikan, 8. jun. Z. V sredo je bila sprejeta v avdienco sv. Očeta Pija XI. romunska kraljica mati Marija skupno s svojo hčerko princezo Illeano. V soboto je bil sprejet od sv. Očeta zarobenec princeze Illeano nadvojvoda Anton Habsburški. Pred avdienco je papež sprejel tudi mater nadvojvode Antona princezo Moniko Bourbonosko.

Osebnosti

Belgrad, 8. jun. Z. G. dr. Anton Korošec je odpotoval na zdravljenje v kopališče Herkules v Rumunijo. Tamkaj ostane več dni.

Belgrad, 8. junija. Z. Te dni se je vrnil v Belgrad papeški nunej Pellegrinetti, ki je bil del časa v Rimu.

Belgrad, 8. junija. AA. S sklepom prometnega ministra sta premešeni pošto, telegrafsko-telefonski uradnici na lastno prošnjo: v Ljubljano Marija Režič, 9. skupina iz Murske Sobotne in Josipina Mežik iz 9. skupine, v Svarno ob Paki pa Hedviga Eder iz 10. skupine iz Celja.

Madjarske volitve - iredentistične orgije

Budimpešta, 8. jun. Z. Radi razpusta parlamenta in razpisa novih volitev je oživela politična agitacija v celi zemlji. V teku večerajšnjega dne so se vršile številne politične skupščine. Vsi zastopniki so odpotovali v svoje volivne okroge, a istotako večje število vladnih članov. Vojni minister Gombes bo obiskal prihodnjo nedeljo Hrvate in Sloake v zahodni Madjarski, kjer bo imel velike politične govore v hrvaškem in slovaškem jeziku. Vladni zastopniki agitirajo posebno živahno v obmejnih krajih s tem, da bo parlament ustvaril razvoj mirovnih pogodb. Sploh je iredentizem glavna baza, ki jo zastopa vlada pri svoji agitaciji.

Split, 8. jun. Z. Pojutrišnjem obiščejo Split tri francoske bojne križarke. S to eskadro pride tudi francoski kontraadmiral.

Obletnice ...

srečne vrnitve

Bukarešta, 8. junija. AA. Rador poroča: Večraj ob 17 so na letališču svečano odkrili ploščo v spomin na obletnico povratka kralja Karola v domovino. Svečanosti so se udeležili kralj Karol, prestolonaslednik princ Mihael, poveljnik vojnega letalstva in minister za civilno letalstvo Manoilescu in mnoge druge osebnosti. Manoilescu je naglašal velik pomen, ki ga ima letalstvo v zgodovini rumunskega naroda, in na kratko orisal najpomembnejše pripetljaje. Nato je kralj razdelil odlikovanja za hrabrost letalskim oficirjem in pilotom.

obstoja ustave

Rim, 8. jun. Z. Večraj je bila po celi Italiji proslavljena obletnica obstoja ustave. Izvršeni so bili veliki vojni pregledi, pri katerih je sodelovala fascistična milica. V Rimu je defiliralo vojaštvo pred italijanskim kraljem, v Milanu pred bergamskim vojvodo, a v Turinu pred prestolonaslednikom princem Umbertoom.

Kakor nekdanj

Budimpešta, 8. julija. Z. Guverner Hortly je imenoval za častnega poveljnika domobranskega polka italijanskega kralja Viktorja Emanuela in bo odšel ta polk nosil ime italijanskega kralja. Delegacija treh madjarskih oficirjev je te dni odšla povelje v Rim in ga predala italijanskemu kralju. Italijanski kralj je odlikoval vse tri madjarske oficirje.

70.000 brezposelnih v Turinu

Milano, 8. junija. Poročila o gospodarskem položaju v Turinu so vprav katastrofalna. V prestolnici Piemonta je gospodarska kriza dosti bolj občutna kakor v Milanu. Število brezposelnih se čeni na 70.000. Svetovoznana tvrdka Fiat je reducirala delo na eno tretjino normalnega obsega; delavci naredo tedensko 2 dni.

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno, toplo in nesteno vreme.

Zveza jugosl. izseljencev v Franciji

Federacija vseh izseljenskih društev

Merlebach, 4. junija.

Pod spretnim vodstvom gospoda Milana Krljeviča, predsednika Jugoslovanske kolonije (sekcija Moselle), so zborovali danes v Merlebachu zastopstva vseh jugoslovanskih društev v vzhodni Franciji, skupno kakih 50 delegatov, ki so soglasno sklenili, da se ima čimprej organizirati Zveza jugoslovanskih izseljenskih društev v Franciji.

Misel o enotni jugoslovanski izseljenski organizaciji v Franciji je že stara, in so prinesle o njej Pariške novine že dolgo vrsto člankov. Neposredno pobudo za sklicanje takega meddruštvenega sestanka pa je dalo podporno društvo svete Barbare v Merlebachu.

Nekateri so mislili, naj bi se pretopila vsa že obstoječa društva v enotno jugoslovansko kolonijo. Sestanek pa se zdi, da se je skoraj soglasno izrekel za federacijo. Zvezo društev, ki naj sama ostanejo kakor so bila.

Velik pomen take organizacije je razvi-

den. Za njo se je že danes izrekel nad 20 društev, katero sta pozdravila oba uradna zastopnika, gospod izseljenski delegat dr. Bakašun in poslaniški tajnik Nikolič, kakor tudi oba naša izseljenska duhovnika Hafner in Kastelic. Razširi naj se čez vso Francijo in naj bo resnična predstavica vseh 60 ali 100.000 jugoslovanskih izseljencev v Franciji — danes niti ne vemo koliko da nas je.

Razumljivo je, da bo ta nova organizacija predvsem delavska. Saj delavci tvorijo ogromno večino našega izseljenstva in tudi predvsem potrebujejo varstva in zaščite močne organizacije. Vendar bi spet ne bila izključno delavska. Gospod Biderman, predsednik Edinosti Merlebach-Freymin, je lepo poudaril potrebo sodelovanja izobražencev z delavci. Posebno v tujem kraju, kjer se ne more prav uveljaviti, kdor ne razume jezika in ne pozna vseh različnih okoliščin.

Na Bidermanovo gesto je lepo odgovoril gospod poslaniški tajnik Nikolič, ki je pozdra-

vil zborovalce v imenu gospoda ministra Spaljkoviča, češ da je on sam delavski sin in da smo vsi skupaj bratje med seboj, da je tudi on sam delavec, zato poslan v Pariz, da je jugoslovanski izseljenec čim bolj na uslugo. Kar je tudi od svoje strani zatrdil gospod izseljenski delegat dr. Bakašun in ponovno zagotovil zborovalce vse svoje naklonjenosti.

Po triurnem zborovanju je ostal gospod delegat še vse popoldne na razpolago posameznikom, ki so se v obilnem številu poslužili redke prilike in mu razlagali svoje skrbi in težave, ki jih posebno te zadnje čase med izseljenci ne manjka.

Zaradi nujnih opravkov sta se morata vrniti gospod delegat in gospod tajnik še isti večer v Pariz. Obljubila pa sta, da se vrmeta v najkrajšem času za več dni, da na licu mesta skupno preudarimo, kaj bi se dalo ukreniti v korist naših izseljencev, ki gredo težkim časom nasproti.

Slikar France Tratnik



Za človeka je glavno razodevali si skrivnost nature in priti tako bližje k Bogu... K njemu najkrajša in najlepša pot je pot umetnosti. (Tratnikov aforizem).

Jutri praznuje slikar Franc Tratnik svojo petdesetletnico rojstva. Pri tej priliki se spominimo njegovega tridesetletnega umetniškega dela. Nihče ne dvomi, da je Tratnik eden naših najjačih umetnikov, če po tej ali oni plati ni celo najsilnejši. Vendar mu kritika še do danes ni odkazala pravega mesta v razvoju naše moderne, ker je nekako v zadregi, h kateri skupini bi ga pridelila, če že mora biti vse po izmih opredeljeno. Tudi njegov umetniški razvoj se z razvojem ostalih struj, ki so bile zadnjih trideset let pri nas vodilne, ne krije.

V času, ko je pri nas najbolj cvel impresionizem, tedaj v Tratnikovem delu ni naturalističnih in optičnoslikovitih teženj, tudi mu je mehkužno občutje tuje. Namesto palete in barv prime v roke pero in kredo in stremi po linearni ekspresiji trdnih kontur. Koncem desetih let razvije nekaj monumentalnega realizma s plastično formo in simetrično kompozicijo ter močno idealističnim vsebinskim poudarkom. Dal je tako že davno pred vojno povojnemu ekspresionizmu nakazano notranjo smer in po vojni kmalu, pred drugimi prešel k novi stvarnosti, ki pa ima pri njem zopet več duhovne vsebine kakor pri ostalih.

V tej ali oni obliki je vedno težil k duhovnemu izrazu svoje umetnosti, dajal je obdajal ves čas in v vsej Evropi naturalistični senzualizem. To priča, da imamo pri njem opravič izredno samostojnim duhom. Tako je žel Tratnik ne glede na levo ali desno skozi vse življenje z mislečim in čustvovujočim srcem in ga zrcalil, bodisi da ga je božal ali preklinjal. Ta poteza pri njem spominja na Cankarja. Obema so očitali silno različenost njunega dela.

Ta različnost vsebine njegovega dela izhaja iz dejstva, da je samostojno misleč umetnik združil svojo umetnost in svoje življenje in ji v vseh fazah življenjskega boja ostal dosleden in zvest.

Tratnik je izredno samostojna umetniška osebnost v vseh ozirih. Ne samo, da se mu ne pozna vpliv niti enega njegovega učitelja, ne samo, da so šli pred- in povojni izmih njemu. Tratnik je hodil svojo pot, očiščena slikarja pa svojo in se nam je vračati, kakšno je hodil eden in drugi in zakaj in koliko je katera vredna.

Mari Tratnik ni človek svojega časa? Nasprotno: niti ene njegove risbe in slike ni, ki bi ne bila neposredno sneta iz najaktualnejše sodobnosti, ki edina mu je v neposrednem doživljanju nudila dražljaj za delo. Če si ogledamo kratko njegov umetniški curriculum, se nam zagonetka njegove pojave v razvoju naše umetnosti takoj in presenetljivo enostavno in naravno pojasni. Tudi navidezna disparatnost elementov v njegovem delu ti je takoj razumljiva. Če je Lionardo rekel, da je žel s svojim svinčnikom skozi vso naravo in si jo osvojil, bi mogel reči Tratnik, da je z mislečim in čustvovujočim srcem žel skozi življenje in ga zrcalil. S Cankarjem mu je tudi ta poteza skupna, če pa je Cankar samo bil in ne tudi zdravil, je Tratnik zdravil: z usmiljenjem in srčno dobroto.

»V belem oblačilu«, pravi, je vstopil med umetnike in se skoraj deset let učil njihovega rokodelstva. Da stari historičar Brožič ni vplival nanj, se da razumeti, da se ga pa niti dunajska niti monakovska secesija nista dotaknili, da je takoj načeloma zavrgel l'art pour l'artizem nemškega in francoskega impresionizma, mehkužne umetnosti individualistično čutnega, očeškega, pa ni razumljivo iz zunanjih okoliščin, nego iz Tratnikove notranjosti. Sredi med plainairisti sedi Tratnik, pa slika Leonore in vizije, sredi slikovito mislečih Evrope oblikuje — risar — v konturi in se nagiblje k linearni ekspresiji. Potem je pogledal življenje v dno. Velikomestno življenje, njega socialni zločin in beda sta bila prvi krepki umetniški impulz, za katerega se je Tratniku zdelo vredno pozabiti na programe vseh elitnih struj okrog sebe. Naravnost strahotne so njegove socialne satire in karikature iz časov, ko je deloval pri nemških in čeških revijah in satirskih listih. Potem pride apoteoza boleznega hrepenenja, ko je vstvaril »Slepce«, ki so najmonumentalnejša umetniška slovenske moderne. Kdo je globlje posegel kot on s srcem v živo življenje in ga poiskal na dnu, da ga obda z usmiljenjem?

Leta 1912. se je preselil Tratnik iz Prage v Gorico. Tam je dobil Tratnik drugi večji umetniški impulz, ki je dal monumentalni idealizem Dela na polju. Med vojno je slikal — ne pokrajine in občutij, marveč se je zjokal v svojem delu nad grozoto človeštva in je vojno prokel. Kako nemerno logično je, če opazuje Tratnikov razvoj! Kamor ga je vrglo življenje, tam mu je bil zrcalo. V njegovi umetnosti je etos. Njegova usmiljenost in dobrota sta mu dala ocvrč, ki smo Slovenci nanj ponosni.

Spoštujemo delo velikega umetnika! Bodimo mu zahvalni, ker dal nam je France več kot je mogel in kot je bil storiti dolžan.

Dr. S. Vurnik

Ustreljen medvedek

Novo mesto, 9. junija.

Mladega medveda 18 kg težkega je ustrelil na praznik presv. Rešnjega Telesa v gozdovih v Rasnem lovski zakupnik g. Alojzij Hrovat iz Birčne vasi. Medvedek se je najbrže izgubil od medvedje družine in blodil po rasenskem gozdu, kjer ga je doletela smrt iz lovčeve puške.

Ivana Lukman - 80 letna kuharica

Kranj, 9. junija.

Tisti stan, ki najbolj potrpežljivo prenaša drobne sitnosti in ki je vendar najbolj pozabljen na svetu, so navadno naše kuharice. Tiho so in delajo, to je vsa vsebina njihovega življenja. Zato smo pa tem bolj dolžni teh postrežljivih delavk spomniti se ob njihovih jubilejih.



Ivana Lukman, v Kranju in tudi izven njega splošno znana že desetletja, dopolni danes svoje 80. leto. Krepka in zdrava bo praznovala danes svoj jubilej pri Materi božji na Brezjah — saj ga lepše ne more. Ni je hiše v Kranju, kjer je ne bi poznali in kjer ne bi že imela opraviti s kuho ob raznih slavnostnih prilikah. V mnogih družinah se je pa držala leta in leta.

Zibali so jo v Dvorjah pri Cerkljah, komaj desetletna je že odšla od doma, nato je prišla v ljubljansko semenišče, da se pri tedanjih kuharici Mariji Vovk nauči kuharske umetnosti. Pozneje se je držala zlasti v Kranju: pri Pircu, dr. Mencingerju, pri Pušavniku, pri poštarju Škarji, kuhala je dvema glavarjema v kranjskem gradu. Ko so delali gorinjsko železnico je bila pri Dolencu, pozneje tudi v Trzinu pri dr. Maljju. Ko je dovolj prestala po kuhinjah, je naredila »zadnjo neumnost«, kakor sama hudomušno trdi, in se poročila z mizarskim mojstrom Jurijem Lukmanom izpod rožniviškega zvozna v Kranju.

Odsej se je začelo njeno romanje od nove maše na poroko in od konference na zlato mašo. Povsod je kuhala in pomagala. Bila je stalno desna roka farovski kuharici Marije Spenko, ki je služila najprej pri dekanu Koblarju, pozneje pa kuhala škofu Jegliču v Ljubljani in je danes trgovka v Ljubljani. Kadarkoli je bila v Kranju konferenca duhovnikov, Ivana Lukman je bila vedno v farovski kuhinji. Če je bilo treba, je prišel ponjo kar na hitro dekan sam. Kuhala je na 4 novih mašah in 1 zlati maši. Za poroko pa je kuhala skoro v vsaki hiši v Kranju. Vseh svatovskih gostij, kjer je skrbela za mizo, naštevamo samo — 50.

Ivana Lukman je bila skozi 18 let tudi skrbna varuhinja kranjskega Prosvetnega društva. Bila je oskrbnica prostorov in garderobe, vzorna hišna, pravtako v prvih društvenih prostorih na Novi poti kakor pozneje v novem Ljudskem domu, kamor se je Ivana tudi preselila. Dijaki, profesorji, fantje in dekleta so jo imeli radi, oskrbeli jim je pa tudi vse in, če je bilo treba, tudi pazila na red in disciplino. Društveno garderobo je snažila in solnčila kakor ne bi svoje obleke mogla. Povdariti je treba, da je toliko nepoplačane skrbi zmogla in je globoko verna duša, kakor je Ivana Lukman.

Zato ji ob njeni 80. letnici vsi njeni znanci, prijatelji in tudi Prosvetno društvo iskreno čestita in ji roči še dolgo vrsto veselih let.

Božidar Jakac zopet doma

Novo mesto, 9. junija.

Pred dobrimi dvema leti je odšel naš mladi, simpatični akademski slikar g. Božidar Jakac v Ameriko. Težko je bilo tedaj slovo od rodnega kraja, priletnih staršev in ljubeče sestre. Hudo mu je bilo pustiti vse in oditi v daljno tujino. Kmalu se je udomačil v začasn timeriški domovini in se upejil v najrazličnejše odlične ameriške kroge. Trdo je delal, a si je tudi priboril uspeh in sloves. Delo je bilo bogato poplačano.

Pred kratkim pa se je zopet vrnil v svoje rojstno mesto v naročje svoje rodbine: staršev in sestre, ki so ga že težko pričakovali. Povrnit se je na izkušnjah bogat v svojo lepo slovensko domovino, kjer bo deloval za njen procvit še uspešneje kot prej. Ob njegovem povratku mu kličemo: pozdravljen naš mladi umetnik na domačih tleh, pozdravljen v svojem rojstnem mestu!

Veličastno slavlje na grobu junakov

Nad 5000 ljudi pri odkritju spomenika

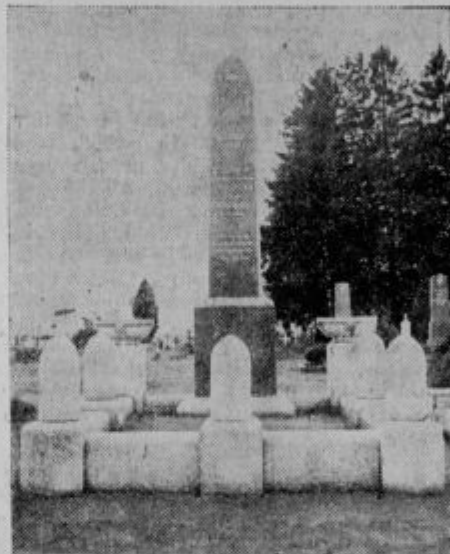
Murska Sobota, 8. junija.

Včerajšnji dan je med najznamenitejšimi dnevi v zgodovini osvobodjenja Slovenske krajine. Ta dan je narod te krajine manifestiral hvaležnost, spoštovanje in ljubezen do junakov, ki so v dnevih osvobodjenja prelili kri in dali življenje. Odkrit je bil spomenik, ki je postavljen na skupnem grobu petih žrtev. Odkritje se je izvršilo v okvirju tako veličastnega slavlja, kakršnega Slovenska krajina izza proslave desetletnice svojega osvobodjenja ni videla.

Proslava se je začela že v soboto zvečer s filharmoničnim koncertom. Glavni del proslave je bil v nedeljo. Po pozni sv. maši, katere so se udeležili odposlanci korporacij, se je razvil iz grofovskega parka po mestu na pokopališče veličasten sprevod, v katerem je korakalo do 4000 ljudi, med temi zastopstva oblasti, društva, vojaštvo, šolska mladina itd. Igrale so tri godbe: vojaška iz Varaždina, dijaška, fantara in gasilska iz Bakovec.

Na pokopališču se je zbralo nad 5000 ljudi in sicer od vseh strani Slovenske krajine: z Goričkoga, Ravenskega in Dolenjskega. Prihitali so tudi veseli sosede iz zelenih Slovenskih gorik tja do Maribora. Ob spomeniku so se postavili zastopniki oblasti gg.: okr. inšpektor dr. Schaubach, zastopnik bana, komandant mesta, zastopnik divizionarja polkovnika Sekuliča, okr. načelnik Lipovšek, podnačelnik dr. Bratina, minister dr. Kukovec, predstojnik sodišča dr. Šumenjak, gimnazijski ravnatelj Vagaja, župan Benko, profesor dr. Pivko, zastopniki Varaždina in drugi. Obred odkritja je otvorila vojaška godba z žalostinko. Nato je dr. Šumenjak kot predsednik odbora odkril spomenik z govorom. Za tem je zapel moški zbor Glasbene Matice iz Maribora »Oj Doberdob« in »Čej so tiste stazice«, nakar je g. kanonik Szlepecz opravil »libero« in druge mrtvaške molitve. Cerkveni obred je zaključila Matica z »Vigred se povrne«. Potem so vojaški oddali tri strele, nakar so spregovorili zastopniki oblasti in društva. Prvi je spregovoril g. okr. inšpektor dr. Schaubach, ki je v glavnem izjavil: Kot zastopnik bana se klanjam žrtvam junakov, ki so v hudih časih, ko je sovražnik iztegoval roko po tej svetli zemlji naših slovenskih dedov, prelili kri in dali življenje. Ta spomenik nam bo viden znak hvaležnosti in klincev nam in znanem, kako mora biti vsakdo pripravljen dati tudi kri in življenje, ako zahtevata to domovina in vladar. Ju-

nakom večna slava! Za tem so se poklonili spominu junakov gg.: komandant mesta kot zastopnik divizionarja, minister dr. Kukovec kot zastopnik gen. Maistra, predsednika Narodne odbrane, dr. Pivko kot odposlanec Zveze dobrovoljcev in sokolske župe v Mariboru, zastopnik Medjimurja in zastopnik Varaždina. Zadnji je spregovoril v imenu naroda Slovenske krajine g. Fr. Kolenc, urednik tednika »Novine«, ki so že izza predprejratnih časov (od l. 1912. naprej) bile klicar slovenstva in buditelj na-



rodne zavesti. Govornik se je v imenu vsega ljudstva Slovenske krajine poklonil junakom in se zahvalil. Po tem govoru je dr. Šumenjak izročil spomenik županu Benku. Ta ga je prevzel in zagotovil navzoče, da ga bo občina čuvala kot najdražjo svetinjo. H koncu je vojaška godba zaigrala žalostinko, nakar je bil razhod.

Nedelja, 7. junij, bo ostala v trajnem spominu, kakor bo tudi odkriti spomenik od roda do roda budil spomin na žalostne, a slavne dni osvobodjenja in bo v nemal v srcih naroda ob severni meji zavest požrtvovalne ljubezni do domovine in vladarja.

Strelna ubila mater in sinčka

Nevihla s točo na Notranjskem

Unec, 9. junija.

Danes okrog pol 4 je nastala tukaj silna nevihta in je parkrat hudo udarila strela. Pod Repičevim kozolecem je vedrilo nekaj ljudi, med katerimi se je nahajala tudi Marija Kovačič s svojim 5 letnim sinčkom in njeno materjo. Strelna je udarila v kozolec, razklala stebel in zadel Marijo Kovačič in sinčka, ki sta ostala na mestu mrtva. Mati pokojne Marije je bila tudi hudo poškodovana, vendar pa so jo po daljšem času spravili k zavesti. Na kraju nesreče se je zbralo mnogo ljudi. Prišel je tudi okrožni zdravnik dr. Pušenjak, ki pa je ugotovil le smrt. Sorodnikom tragično umrlih naše iskreno sožalje!

Postojna, 9. junija.

Tudi v Postojni je bila huda nevihta s točo, ki je napravila precejšno škodo.

Izkopan rimski nagrobnik



Ptuj, 8. junija.

Pred magistratom so prejšnji teden pričeli kopati zemljo, da pripravijo primerno veliko jamo za

Strelna vžiga

Hiše treh posestnikov pogorele do tal.

Maribor, 9. junija.

Snoči je razsajala strašna nevihta ob vznožju Pohorja v okolici Pragerskega in Rač. Blisk za bliskom je švigal v temno noč in bučanje groma in tresek je povzročalo mnogo straha in trepetu. Okoli pol 10 je vdarila strelna v poslopje posestnika Fr. Viharja na Ješenci pri Račah. Ker je bilo poslopje krito s slamo, so ognjeni plameni v trenutku zajeli stanovanjsko hišo in gospodarsko poslopje. Vsed hudega viharja se je požar z veliko naglico

širil, in kmalu po izbruhu zajel tudi hiše obeh sosedov, posestnika Ivana Preloga in posestnice Ane Vauhnikove. Na kraj požara so takoj prihitele požarne brambe iz Rač, Zg. Poljske, Maribora, St. Janža na Dr. polju, Pobrežja, Studence in Hoč. Gasilec se je z velikim naporom posrečilo požar lokalizirati in s tem preprečiti katastrofalno nesrečo, ki bi brezovno doletela tudi še vse ostale sosedne. Poslopja imenovanih posestnikov so pogorela do tal in trpijo znatno škodo. Pomoč je nujna.

Nov framasonski val v Španiji

Katoličani živijo v pričakovanju novih preganjanj - Pripravlja se odpor

Barcelona, 9. jun. tg. Vihar, ki je pustošil katoliške cerkve in samostane, je zasukat pomehal in zapustil za seboj strah in negotovost. Katoliški dnevnik »El Debate«, ki je že dvakrat moral prenehati in zopet izhaja v zmanjšani obliki, sicer skuša vplivati pomirjevalno ter priporoča mir v vsakem pogledu. Posebno odsvetuje od vsakih demonstracij, ki bi lahko dale povoda za nov požar. Istočasno tudi roti katoličane, naj se na noben način ne odtegnejo sodelovanju pri vladi. Iz teh pozivov se da lahko sklepati, kako majhno je zaupanje, ki ga imajo katoliški krogi v sedanjo vladu, ki je držala roke križem, ko so goreli samostani širom nove Španije. Vladne čete se niti zganile niso, tako da izgleda, kakor da bi bile dobile povelje, naj se ne dotaknejo požigalske tolpe, ki je po mili volji pustošila.

Poleg tega čisto naravnega nezaupanja pa je vredno omeniti še dejstvo, da plove nova vlada očividno v svobodomiselnem vođe. Pro-

svetno ministrstvo je izdalo nove zakone, ki naravnost izzivajo katoličane in ki so delo framasonov. Kaj se recimo pravi, da so otroci od udeležbe pri krščanskem nauku oproščeni? Katoliški krogi smatrajo ta dekret za signal framasonske ofenzive. Nekatere samostanske šole so sicer že začele delovati, toda le pod velikim strahom. Ob otvoritvah je prišlo do novih nemirov, katere je vlada zmolčala.

Izrazita je gonja proti jezuitskemu redu. Znano je, da so jezuitje vodili v Madridu samem sloviti zavod za umetnost in tehniko (Calle Alberto Aquilera), kjer so vzgajali več sto dijakov. Ta zavod je bil požgan do tal. To se ni bilo zadosti. Policija je naročila, naj se celo v razvalinah izvrši »hišna preiskava«, češ, da se nahaja v kletih velikanska množina streljiva. Kar je ogenj pustil, je razdeljala še policija. Ravnotako se umetno neti razdraženost proti jezuitskemu zavodu v Gran Via. Češ, da so zemljišče prodali za neverjetne vsote in tako

oškodovali mesto. Na vseh teh govoricah ni pičice resnice. To ve vlada, to ve vsak razsoden človek. Toda framasoni se poslužujejo takih metod, ker njihov cilj je določen in meri visoko in daleč. Framasonstvo bi rado jezuitski red, ki je ravno v Španiji vodil najlepše in najboljše šolske zavode, uničiti. Toda vse to so le predpriprave. Vsakdo mora čutiti, da prihaja še nekaj hujšega. Katoliški, katere so požigali samostanov presenetili, so sedaj odločeni, da se vsaki nadaljnji sili od strani naročene cestne sodeže zoperstavijo s silo, če potreba. V Barceloni so že napovedali najstrožji odpor. Španija ne sme postati sovjetska Rusija.

»El Debate« objavlja tudi razgovor s zastopnikom poltretjega milijona španskih židov, ki živijo v svetu. On je mnenja, da je dekret iz l. 1490, ki je izgnal žide iz Španije, neveljaven in da se bodo židje začeli vračati v svojo domovino.

Denarni trg in obrestna mera

Nevšečne gospodarske razmere, v katerih danes živimo po vsem svetu, dajo mnogo razmišljati gospodarstvenikom, kakšna naj bi bila sredstva za omiljenje gospodarske krize. Mnogo je predlogov, ki so vsega upoštevanja vredni, zdi se nam pa danes potrebno podčrtati važnost vprašanja obrestne mere.

Ze dalj časa čujemo, kako velike vsote denarja leže v bankah, kar pa le deloma odgovarja resnici. Na eni strani moramo priznati, da sedanja razmeroma visoka obrestna mera za vloge in naložbe v državnih papirjih povzroča odtok kapitala iz industrijske in trgovske podjetnosti. Zato opažamo, da tudi v času gospodarske depresije hranilne vloge naraščajo, ker je pač bolje, imeti stalno obrestovanje, kakor pa vlagati kapital v posle, ki danes ne donajajo nobenih posebnih dobičkov. Dejstvo pa je trdi, da morajo pri sedanjih razmerah na denarnem trgu zavodi paziti na svojo mobilnost. Povpraševanje po kreditih je najbolj znatno na deželi, ker je sedanja kriza predvsem agrarna kriza. V mestih pa so banke previdne in se le počasi ter nerade odločajo za nove posle.

Glede višine obrestne mere same pa opazimo, da je ta dokaj različna. Obrestna mera je pri zadrugah na bivšem štajerskem višja kakor na Kranjskem, še višja pa v Prekmurju. Zadruga obrestna mera pa je zopet nekoliko nižja kakor obrestna mera bank in deloma tudi regulativnih hranilnic. Drugače so zopet razmere v izvenslovenskih pokrajinah države. Toda v splošnem opažamo, da se obrestna mera vedno bolj izenačuje. Razlika med obrestno mero v naši banovini in drugod je bila svojčas znatnejša, kakor je sedaj. Svoječasno smo imeli pri nas najnižjo obrestno mero v državi, sedaj pa moramo ugotoviti, da je n. pr. Državna hipotekarna banka svojo obrestno mero znižala tako, da ji je mogoča uspešna konkurenca na denarnem trgu tudi pri nas v Sloveniji. Ne govorimo tu o obrestni meri za vloge, pač pa za posojila.

Nagibnost za obrestno mero je danes padajoča. Zdi se nam pa potrebno, da poudarimo, da bi morala obrestna mera za kredite bolj in prej slediti obrestni meri za vloge. Banke so v zvezi z velikimi zadrugami in regulativnimi hranilnicami letos že znižale obrestno mero za vloge, ne čujemo pa tudi o znižanju obrestne mere za kredite. Zato je tudi razumljivo, da se je zadnji občni zbor Zveze trgovskih gremijev v Ljubljani bavil s tem vprašanjem in zahteval pomenitev kreditov za trgovino. Razlika med aktivno in pasivno obrestno mero je danes znatnejša, kakor je bila pred vojno, drugače se pa vedno bolj vračamo k normalnim razmeram na denarnem trgu. Danes je postalo znižanje obrestne mere eno najvažnejših vprašanj v našem gospodarstvu. Ne mislimo tu razpravljati o umestnosti obresti sploh itd., potrebno pa je, da podčrtamo dejstvo, da naj veljajo pri določanju obrestne mere za posojila tudi socialni oziri. V današnjih težkih gospodarskih časih je posojiljemalcu težko zaslužiti toliko, da zmore plačevati visoko obrestno mero. Če bi bila obrestna mera znosnejša, bi vse gospodarsko življenje prej in lažje oživel. Na drugi strani pa je tudi krivica, če se dobe za brezposeln denar visoke obresti. Znižanje obrestne mere v sedanji dobi gospodarske depresije ni samo gospodarska potreba v svrhu omiljenja krize, ampak tudi upravičena socialna zahteva.

Zadruga naj se zaveda, kakor jim svetujejo njih zveze, da je njih najvažnejši cilj gospodarska in pravna povzdiga malega kmetstva. Glavno, kar morejo nuditi svojim članom, je kredit v gospodarski potrebi po nizki obrestni meri, da tako zboljšajo g m o t n e r a z m e r e svojih članov. Zato piše v zadnjem »Narodnem gospodarju« dr. J. B. vsem posojilnicam: »Nazaj k pravilom! Zadruga naj ostanejo zadruga in naj ne postajajo banke.«

Kar se pa tiče bančne obrestne mere, so pa dane tudi gospodarske možnosti, da se zniža. Kajti banke pravijo, da plačujejo previsoke davke. Toda statistika kaže, da so v letu 1925. slovenske banke plačale 15 milijonov dinarjev davkov, leta 1929. pa le še 2 milijona dinarjev. Tudi v preteklem letu se davčna obremenitev ni znatno zvišala. Kar se pa tiče konkurence državnih denarnih zavodov glede obresti za vloge, se ta ne razlikuje dosti od bančne obrestne mere in imajo banke celo manj plačevati za vloge v splošnem vzeto kakor pa ti zavodi.

Končno ne smemo prezreti, da bo imela svoj vpliv na znižanje obrestne mere tudi zakonska stabilizacija dinarja. Gotovo se bo povečal dotok inozemskega kapitala, ki je danes v zapadni Evropi cenejši. Na drugi strani pa se bo Narodna banka lahko v večji meri posvetila organizaciji našega denarnega trga, kajti banka doslej ni obvladala denarnega trga tako, da bi lahko regulirala obrestno mero.

Treba je, da se tudi kreditna politika Narodne banke, kakor se je že deloma začelo, temeljito spremeni, tako da bo banka postala regulator obrestne mere na našem denarnem trgu.

Kajti veliko lažje doprinesejo žrtve tisti, ki imajo naložen denar po 5% in celo 7%.

Cigav je zid žalovanja?

Jeruzalem, 9. jun. AA. Britska vlada je svojčas imenovala odbor, ki naj preišče in odloči, komu pripada takozvani zid žalovanja. Za lastnino so se potegovali mohamedanci in židje. Odbor je prišel od sklepa, da je zid izključna last mohamedancev, ker je neločljiva sestavina svetega okraja Haran-Es-Serif. Židje pa imajo pod gotovimi pogoji vsak čas pristop k zidu, da lahko tamkaj molijo.

Split, 9. junija. Z. V. mesecu maju so bili v Splitu 4403 tujci, od katerih 662 v poslovnih zadevah.

Z medn. konference dela

Zeneva, 9. jun. tg. Danes je direktor mednarodnega delovnega urada Albert Thomas s svojim govorom zaključil generalno debato na mednarodni delovni konferenci. Opozorjal je na nevarnosti, ki pretijo našemu gospodarskemu redu in vsej civilizaciji, če se ne posreči pravočasno ustaviti splošno krizo. Pri pomnil je, namigujoč na Rusijo, da neki sistem ima zdravilno sredstvo proti krizi, da pa svari pred tem, da bi prišlo do tega, da bi se beda in ogromno trpljenje prvih let novega gospodarskega načrta ponovilo v ostali Evropi in na svetu. To se more preprečiti samo z mednarodnim zaupanjem in prevzemom medsebojnih obveznosti, brez katerih sploh ni mogoče mednarodno delo.

Nemški moratorij?

Pariz, 9. jun. tg. Soglasno javljajo polodanski listi, da bo Nemčija morala že jutri objaviti izjavo o moratoriju in obenem izvršiti demaršo pri vseh interesiranih državah. Najpoznejše avgusta ali septembra se bo potem stala reparacijska konferenca v Bruslju ali v Baslu. »Paris Midie« izjavlja, da francoski proračun in Youngove obligacije s tem ne bodo prizadete, posebno, ker bi seveda Francija tudi ustavila svoja plačila Ameriki. O tem so si edini vsi od Leona Bluma do Marina. Moratorij bi lahko imel to posledico, da bi se ustvarila enotna fronta evropskih dolžnikov proti Ameriki. Bil bi velik uspeh, če bi kriza prisilila Evropo k temu, da bi se vendar enkrat zavedla svoje enote. Nacionalna »Liberte« izjavlja, da bi vsak premagani narod, ki bi izgubil del svojega ozemlja in moral plačevati neskončna plačila, ravno tako kakor Nemčija stremel po tem, da bi si zopet pridobil izgubljena ozemlja in razbil oklep vsiljenih plačil. Nemčija je s svojimi 60 milijoni prebivalcev to začela samo nekoliko hitreje, kakor bi to storili drugi.

Desetletka v Nemčiji

Berlin, 9. junija. AA. Zveza nemških kmetijskih zadrug je predložila javnosti velikanski načrt, po katerem bi se povišala produkcija za 33%. V 10 letih bi vlada porabila 10 milijard mark (135 milijard Din), da se doseže ta namen. Pri tem bi se zaposlilo 400.000 delavcev. Listi skeptično sprejemajo ta načrt, češ da tako rekoč nič ne pomeni pri pobujanju brezposelnosti in da ne bi v gospodarskem sistemu današnjega časa napravil posebnih izprememb. Vse efekti bi bil le v tem, da bi se s temi 10 milijardami okoristili in obogatili samo veleposestniki.

Volivni teror na Madjarškem

Budimpešta, 9. jun. Z. V. Madjarški se je pričel volivni teror. Orožniki so večeraj aretirali in v okoliših prignali na orožniško poveljstvo v Segedin dr. Feketeja, odvetnika in kandidata izven strank. Istotako je bilo aretiranih pet kmetijev. Dr. Fekete je vršil agitacijo in spremljal ga je 100 voz s 500 osebami, s čimer je onemogočil zborovanje prosvetnemu ministru grofu Klebelsbergu. V okolici Segedina je izdal kotarski načelnik naredbo, da Feketeja aretirajo, ker je bilo takoj izvršeno. Dr. Fekete se nahaja še v zaporu. Notranji minister je proglasil, da se parlamentarne volitve v Budimpešti vršijo 28. in 29. t. m.

Cuden predlog

London, 9. junija. AA. Bivši poslanik v Berlinu Lord d'Abernon je predlagal nemškemu kancelarju Brüningu, naj emisijske banke Združenih držav, Anglije, Francije in Nemčije organizirajo po skupnem dogovoru omejeno inflacijo, ki naj poveča kupno silo. Pri tem bi morali ostati tečajni valut neizpremenjeni. D'Abernon predlaga, naj emisijske banke stavijo na razpolago vladam velike nekritne kredite za finansiranje javnih del. Inflacija naj bi takoj prenehala, čim bi cene surovin dosegle stanje leta 1926. Casopisje se zelo skeptično izjavlja o teh predlogih in naglašja, da je inflacijo veliko lažje začeti, nego končati.

Drobne vesti

Belgrad, 9. junija. Z. Od srede do nedelje bo v Budimpešti mednarodni kongres za zaščito deklet. Na kongres potuje belgrajski župnik msgr. dr. Wagner.

Belgrad, 9. junija. AA. Kmetijski minister je podelil iz državnega kmetijskega zaklada vinarskemu društvu za dravsko banovino v Mariboru podporo za pokritje stroškov pri razstavi vina, ki je bila meseca maja t. l.

Belgrad, 9. junija. AA. Minister za trgovino in industrijo je izdal pravilnik o kontroli nad svežim sadjem, namenjenim za izvoz.

Nevihla na Dolenjskem

Trebnje, 9. junija.

Nocoj o 18.15 je divjala med Trebnjem in Ponikvo huda nevihta. Po nekaterih krajih je padala toča, debela kot golobja jajca in zdrobila vse poljske pridelke, ker je padala skoraj brez dežja. Tudi višje gori proti Veliki Loki je padala toča, toda med dežjem in ni napravila tako velike škode.

Kako Turki prodajajo arhive

Vlaška prodala kot šaro 30 vagonov dragocenih listin in knjig

Neumnost ali zloba?

Istanbul, junija 1931.

Turška vlada je vsled finančnih težav sklenila porazprodati vse arhive, ki niso zgodovinske važnosti, da napravi prostora za nove, da se znebi nekaterih uradnikov in da nekoliko skupi. Največ papirja leži po arhivih finančnega in zunanjega ministrstva. Na podlagi ministrskega sklepa, je finančni minister dal naredbo, naj se izprazni vsi arhivi in naj se prodajo po teži najboljšemu licitantu. Istanbul je torej zadnje dni imel zanimivo zabavo, ko je gledal, kako so vlačili iz ministrstev cele gore zaprašenih aktov in jih nalagali na tovarne avtomobile, ki so jih zopet prepeljali na kolodvor, kjer so bili naloženi v 30 tovornih vagonov. Ko je bil vlak nabasan, se je odpeljal v smeri proti Bulgariji, ker je buje bolgarska vlada ponudila najvišjo ceno. Stari pergamenti popisani s prekrasnimi arabskimi in opečnati z velikanskimi cesarskimi pečati so še nekaj dni ležali po istambulkih ulicah. Otroci so se igrali z njimi, ne vedoč kaj predstavljajo. Toda kakšno presenečenje je zavladalo po ministrstvih in osobito med učenjskim svetom, ko se je ugotovilo, da je zvesto uradništvo dobesedno izpraznilo arhive in vrzlo med šaro namenjeno v Bolgarijo tudi zelo dragocene dokumente, ki so neprecenljive zgodovinske, politične in znanstvene vrednosti.

Agrarna konferenca v Pragi

Klic po solidarnosti v zadrugi postaja vedno jači

Praga, junija 1931.

V svojem večeršnjem dopisu sem Vas opozoril na dva važna referata, ki odkrivata vsak svoj veliki idejni svet. Francoski delegat marki de Vogüe, star veteran agrarnega pokreta v Franciji in zaslužen vođa francoskega kmetstva je zagovarjal potrebo mednarodnega karteliziranja kmetov za prodajo svojih pridelkov. Resitev krize je videl v zvišanju odkupne moči kmeta samega. Njegov drug, švicarski delegat Laur, ki je bil manj navezan na kakšen politično-gospodarski načrt svoje vlade, pa je posegel mnogo bolj globoko in kritiziral sebično zadržanje kapitala v debi največje gospodarske krize naše ere. Kapital ni razumel svoje naloge, v dobrih konjunkturah je posnel dobičke, v slabih noče biti deležen pri izgubah, torej ne more na noben način predstavljati odrešenika v sedanji krizi. Za švicarskega delegata je zadrugištvo politično, da stopi na plan. Svoje dni je zadruga rešila kmeta pred propadom. Zakaj bi danes zopet zadruga na mednarodni podlagi ne mogla prisločiti na pomoč. Nisem se mogel ubraniti vtisa, da vlada med tema referatoma jasna antiteza. Intervencija kapitala: stara šola, kolektivna samopomoč: nova šola. Dobil sem vtis, da je švicarska teza pokazala veliko privlačno silo med delegati.

Danes bi Vam rad vsaj v velikih potezih poslal posnetek govora nemškega delegata, bivšega ministra dr. Hermesa, ki je edini v skladu z nemško prakso pri vseh mednarodnih sestankih uporabljal svoj materni nemški jezik. Dr. Hermes je poudarjal, da polaga veliko važnost na mednarodno sodelovanje pri boju zoper gospodarsko krizo poljedelstva, toda v prvi vrsti bodo ta boj morale izvesti posamezne države vsake zase v svojem okolju, zato ker obstojajo povsod poleg splošnih svetovnih vzrokov še posebni narodni momenti, ki krizo otežujejo. Ta borba v okviru držav samih je dvojna: državna in zasebna. Kar so države do sedaj storile za zaščito poljedelstva, je malenkostno. V kmetiskem pridelovanju in v tržiskih za kmetijske pridelke so se izvršile revolucionarne izpremembe in državna kakor tudi samopomoč bo morala zavzeti popolnoma drugo obliko. Potrebno bo, ne samo pomeniti pridelovanje in izboljšati pridelke, ampak izbrati med pridelki one, za katere obstoja trg ali odjemalec. Čas, ko se je kmet zadovoljil z lokalno prodajo svojih pridelkov, je mimo. Brezmejni individualizem je nehal biti triumf za gospodarski napredek.

Glede samopomoči, ki je še najvažnejše orodje sodobnega kmeta, je treba pripomniti, da se bo morala orientirati v smer zadrugiške delovanja, da prepreči, da bi se milijoni in milijoni posameznikov pojavljali na trgu in vsak zase ponujali svoje blago ter drug drugemu delali konkurenco. V tej smeri se mora iskati odrešilna pomoč.

Tudi on je za karteliziranje poljedelske produkcije, da sladkorna industrija je pokazala pol, toda karteli naj bodo postavljeni ne na kapitalistični podlagi, ampak na zadrugi. Tudi pridelovalci hmelja so si znali odgovoriti, vsaj kar se tiče Nemčije. Centralna hmeljska organizacija je vzela

stvar v roke in strogo določila, kje in koliko hmelja se bo pridelalo. Dogodilo se je, da je centralna naravnost prisilila hmeljarje, ki so pridelovali hmelj brez gospodarske ali življenjske potrebe, da so pridelovanje ukinili. Isto se bo letos zgodilo v Nemčiji za pridelovanje rži. Nemčija bo skrčila pridelke rži. Toda takšne spremembe se ne izvršijo od danes do jutri. Kmet je konservativec in tudi mora biti. Zato bo treba seči po nekem načinu, ki bo obenem obvaroval dobrine tradicij v poljedelstvu ter odprl pota za potrebe modernega gospodarstva. K temu bo pripomogla samo vztrajna smotrna vzgoja naše kmetijske mladine, da dobi smisel za solidarnost svojega stanu in vseh stanov med seboj.

Tudi iz tega referata berem nov duh, ki veje med poljedelstvom. Liberalizem, ki je razklal cloveštvo v razrede, ki je celo posamezne stanov raztrgal in razmetl, ki je potrgal vse vezi med posamezniki, je končal svoje kraljestvo. Druga doba prihaja, tej nasproti, ki zahteva zopet solidarnost, ki zopet veže človeka na človeka v sreči in v nesreči. Liberalizem je bil poganski, solidarizem je bistveno krščanski. Krik po zadrugištvu, ki sem ga slišal iz referatov v Pragi, je krik po krščanski socialni in gospodarski etiki.

Omeniti moram še predavanje poljskega poslanca dr. Kasimirja Fudakowskega, ki je v svojem referatu obravnaval možnost skupnega nastopa poljedelcev srednje in vzhodne Evrope. Polagoma, zelo polagoma se je poljedelstvo zavedalo, da vsak kmet zase ne bo mogel vzdržati v boju za tržišča. Tudi posamezne države so postale preslabe. Pojavila se je potreba po mednarodnem sodelovanju. Vrhnil se je konferenca za konferenco, v Bukareštu, v Sinaju, v Belgradu. Toda potrebe poljedelstva so prekoračile interese političnih držav. Zato se je zbrala še obširnejša konferenca v Varšavi, ki je slednjic ugotovila, da se bodo morale poljedelske države potruditi, 1. da organizirajo prodajo svojih pridelkov, 2. da najdejo kreditno pomoč za kmeta, 3. da druga drugemu olajšajo carinske davke. Zalibog so se resolucije te važne konference porazgubile pod gorami aktov v posameznih ministrstvih brez vidnega rezultata. Privilegirani izvozni institut in mednarodna hipotekarna banka so edini uspehi tega pokreta, v kolikor so sploh bili izvršeni. Vendar je važno, da se je uveljavila neka solidarnost držav agrarnega bloka, ki presega meje političnih prijateljev in ki bo koristna pomočnica pri boju za propadajočega kmeta v vzhodni Evropi. Začetek je to, a potreben začetek in koristen.

Resolucije konference so Vam že znane, toda važnejše zame je konstatacija, da zmaga ideja skupnosti in solidarnosti. Krščanski pokret ima nakopičenega neizmerno mnogo idejnega kapitala, katerega bo moral izrabiti za reorganizacijo družbe in gospodarstva.

Marko Kranjc.

Dunajska vremenska napoved. Spremenljivo, deloma malo oblačno, soparno, krajevno nevihte.

Dnevna kronika

Proti morilcu Laknerju

Lakner pride prihodnji tork pred senat petorice. Ljubljana, 9. junija.

Ker je obtožnica proti Ivanu Laknerju zaradi roparskega umora in več tatvin postala pravomočna, je sedaj razpisana glavna ustna razprava pred velikim kazenskim senatom deželnega sodišča za prihodnji tork 16. t. m. ob pol devetih dopoldne. Razprava bo najbrž tajna, ker je Lakner s soobtoženci še starejši mladoletnik, proti katerim se vršijo v smislu določil novega kazenskega postopka razprave tajno. Je pa tudi mogoče, da bo razprava javna, kajti med soobtoženci je eden Laknerjev tovariš, ki je polnoletnik in ta ima pravico protestirati proti tajnosti razprave in zahtevati, da se zadeva razpravlja javno. Senatu bo predsedoval s. o. s. g. Mladič, državni tožitelj bo namestnik državnega tožitelja dr. Hinko Lučovnik, a Laknerja in tovariše bosta branila dva odvetnika ex officio.

O Laknerjevem zverinskem umoru župnika Frana Kušarja smo že obširno poročali. Lakner je roparski umor izvršil 14. februarja letos ponoči v menzskem župnišču ter je odnesel nad 80.000 Din gotovine. Lakner pa ima na vesti še 17 vlomov in tatvin, pri katerih gre za razmeroma malenkostne vsote. Lakner je bil kolovodja mladi tatinski družbi, ki je izvrševala tatvine po ljubljanski okolici in po Dolenjskem. Med drugimi je Lakner obtožen poskušenega vloma v trnovsko župnišče. Ta vlom je bil izvršen 16. decembra lani ponoči. Lakner je bil prepoden. Pri 17 vlomih je Lakner s tovariši odnesel raznih predmetov v vrednosti okoli 10.000 Din.

Koledar

Sreda, 10. junija: Margareta, kraljica; Bogomil, škof.

Novi grobovi

† Umrl je 8. t. m. po zelo mučni boleznini v 70. letu starosti dolgoletni »Slovenec« narodnik širok Slovenije znani g. Fr. Hrašar iz Ihana. Mnogoštevilnim znancom ga priporočamo v pobožen spomin.

† Nagla smrt. Rečica ob Savinji. Venek Janez, zidar v Dol-Suhi se je mislil sedaj na stara leta preseliti k svojemu sinu v Velenje. V petek, dne 5. junija so šli delat v Gornji grad pogodbo glede njegovega posestva. V Gornjem gradu pa ga je zadela kap, vsled katere je bil na mestu mrtve. Bil je veren in delaven mož. N. p. v m. Preostali naše sožalje!

Pristopite kot član

k zadrugi

JUGOSPORT A. RASBERGER, MIKLOŠICEVA CESTA ŠT. 34, LJUBLJANA, da ste deležni zadrugnih cen (gramofoni, plošče, fotoaparati, potrebščine).

Ostale vesti

— Razstava starinskih cerkvenih paramentov v škofijski palači v Ljubljani je zelo zanimiva. Kaj takega še nismo videli. Tu gledaš do 400 let stare mašne plašče, usnjate, platnene, svilene, iz brokata, damasta itd. Nekateri so zgodovinske važnosti, n. pr. Hasanov plašč iz stolnice, ki je saražen iz plašča turškega paše Hasana, ki je utonil leta 1593 ob bitki pri Sisku v Kulpi, ali Lavdonov plašč pri Sv. Florijanu v Ljubljani. Mnogi plašči imajo letnice, da se lahko spozna način dela in blaga iz tiste dobe. Na nekaterih mašnih plaščih občudujemo narodno vezenje iz druge polovice 17. stoletja. Mnogi plašči imajo grbe. Veljumi za kelihe nas presenečajo po krasnih harmoničnih barvah. Obenem občudujemo blago, ki se je kljub 200 letni rabi ohranilo skoraj nespremenjeno. Tudi stare posode vzbujajo pozornost, monsternice iz leta 1517 (Gotenica), 1520 (Poljane), iz Svibnega (muzej), iz Motnika, iz Žužemberka, iz Križank, 400 let stare kadilnice itd. Toda, čemu naštevati: pridi in pogled!

— Utonil je v Muri, trgovski pomočnik Josip Sinkovič, doma iz Virštajna v Smurju pri Jelšah. V temi je zašel in padel v vodo. Pokojni je bil več let zaposlen pri tt. Jože Hraščelju, v Gornji Radgoni. Bil je miren, pošten in vesten tatar, da ga bo trdka zelo pogrešala. Preostali naše sožalje.

— Kuluk. Rečica ob Savinji. Zadnja dva dni v tednu se je vršila na tukajšnjih občinah cestah kuluk. Resnici na ljubo bodi povedano, da so kulukarji pridno in dobro popravili obč. ceste. Le tako naprej!

— Proslava 1600-letnice mučeniške smrti sisakega škofa sv. Kvirina in blagoslovitev zastave Križarskega bratstva se je z največjimi slovesnostmi vršila 7. t. m. v Sisku. Uspeh te proslave je presegel vsa pričakovanja. Na proslavo je prišel sam zagrebški pomožni škof dr. Dominik Premuš, ki so ga zelo svečano sprejeli. Iz Zagreba je dospel tudi cel vlak križarjev, križark in drugih katoličanov. Glavni del proslave je bil na mestnem trgu, kjer je daroval sv. mašo škof dr. Premuš. Po sv. maši je pozdravil domači župnik dr. Janko Boršič škofa in ga naprosil, da blagoslovi križarski prapor. Škof dr. Premuš je odgovoril, da se rad odzove tej želji in pozval vse križarje, naj bodo v naših krajih vneti širitelji katoliške misli, s čimer se bo najhitreje in najlažje odvrnilo izpodkopavanje vere med našim ljudstvom po brezvestnih nasprotnikih sv. Cerkve. Nato je škof blagoslovil zastavo. Na zborovanju, ki se je vršilo po blagoslovitvi, so govorili Mostovac, Stankovič in Cerovac. Popoldne so križarji porinili k Materi božji v Capragu. Zvečer je bila križarska akademija, ki je izvrstno uspela.

— »Slov. starokatoliška cerkev v Ljubljani.« »Slovenski Narod«, ki je očitno nekak organ starokatoličanov, katerih je v Ljubljani 20, je v večerajnji številki prinesel pod gorenjim naslovom obširneje poročilo, iz katerega

posnemamo: »Po ustavi staro-katol. cerkve se je vršila v nedeljo, dne 24. maja t. l. volitev župnega odbora slovenske staro-katoliške cerkve za Dravsko banovino v Ljubljani ter so bili soglasno izvoljeni gospodje: Brodar Franc, žel. uradnik, za predsednika; Šabec Alojzij, žel. uradnik v pok. za podpredsednika; Kranjc Roman, žel. uradnik v pok. za blagajnika; Tomazin Franc, uradnik v pok. za tajnika; Rebolj Stanislav, zasebni uradnik in Romih Ivan, trg. potnik za odbornika. Župnik je g. Lavrine Ferdinand.«

— Narodna šola Davorina Jenka. Minister prosvete je odobril z odlokom da nosi osnovna šola Cerkljah naziv: »Davorin Jenko«. Novi naslov se uvede slovesno na Vidov dan ob šolski proslavi 140-letnice in odkritju spominske plošče Davorinu Jenku in Ignacu Boršniku po Glasb. Matici ozir. Združenju gledal. igralcev. Ob tej priliki izda šola obširno spomenico s temeljitimi življenjskimi cerkljanskimi veljavostmi: Davorina Jenka, Ignaca Boršnika, Mateja Ravnikarja, Antona Kodra, Jakoba Bedenka, Andreja Vavkna, Simona Robiča, Iv. Frankuja, Iv. Zeleznikarja, Iv. Hribarja, Franca Barleta, bratov Hacinov, Josipa Jenka, Iv. Mežana, Jakoba Hočevarja, dr. Fr. Kimovca i. dr., ki so jih opisali povečini strokovni znanstveniki. — Knjigo »Od Ilirije do Jugoslavije« naročite pri šol. upravitelstvu v Cerkljah pri Kranju (cena 25 Din.).

— Preprečena avtobusna nezgoda. V nedeljski številki smo poročali, da bi se bila v petek, ob dveh popoldne skoro pripetila huda nezgoda nekemu avtomobilu, ki je bil v nevarnosti, da trči v vrhniški vlak, da pa je šofer v zadnjem hipu preprečil nesrečo. Ker je bila v poročilu omenjena zadnja velika avtobusna nesreča na vrhniški progi, so nekateri mislili, da je bil tudi v petek prizadet avtobus družbe »Jugopromet«, ki vozi med Ljubljano in Vrhniko. Zato smo dolžni ugotoviti, da avto, ki je v petek ušel nesreči, ni bil avtobus družbe »Jugopromet«, ampak neki drugi avtomobil. S petkovo zadevo »Jugopromet« avtobusi niso v najmanjši zvezi.

Nesreče. Pri delu v gozdu je padlo 35-letnemu Avgustu Kranjcu drevo na križ in muga zlomilo. — 24-letnemu mizarskemu pomočniku Martinu Deželaku iz Trojnega pri Marjagradcu je padel pri razkladanju železniških pragon prag na desno nogo in mu jo zmečkal. — V Bovšah pri Vojniku je 6-letni posestnikov sin Kukovič Jakob pri ognjišču prevrnil lonec vrele vode, ki se je razlila nanj in ga nevarno opekla po prsih, trebuhu in desni nogi. Vsi ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnišnici.

— Za pomladanske izlete vam nudi najbogatejšo izbiro provianta veleposredarij Slamič na Gosposvetski cesti.

Celje

Gasilska veselica. Ker je morala v nedeljo popoldne gasilska veselica ob priliki 60 letnice celjskega gasilnega in reševalnega društva na Glaziji odpasli radi slabega vremena, priredi gasilno društvo v nedeljo 14. junija skupno s tombolo gasilske veselice na Glaziji. Vstopnina je znižana.

Pevska vaja pevskega zbora KPJ za izlet se vrši po daljšem presledku zopet v četrtek, dne 11. junija ob običajni uri v pevskem lokal. — Pevovodja.

Delavski izlet na Brezje in Bled. Kdor želi na Brezjah poceni prenočišče in na Bledu hrano, naj to javi pravočasno prof. Pavliču v Celju. Izletniki naj kupijo vozovnico do postaje Bled-Jezero in naj bodo v Celju že ob tri četrti na 2. na postaji.

Smrtina kosa. V javni bolnišnici sta umrla Krajnc Franc, mali posestnik na Lopati, v starosti 70 let, dne 9. junija pa gospa Marija Kračin, posestnica v Zrečah, v starosti 66 let. Naj v miru počivata.

Bled

Pevski koncert Oljke iz Celja na Bledu. Celjsko pevsko društvo »Oljka«, ki je z uspehom pelo v Gornjem gradu in Slovenjgradcu, priredi v nedeljo 14. junija koncert v Zdraviliškem domu na Bledu ob 4 popoldne. Vabimo vse goste in domačine Bledce, da se udeležijo koncerta v obilnem številu. Vstopnice se bodo dobile v predprodaji v trgovini Rus na Bledu.

Novo mesto

Novomeško »Prosvetno društvo« je priredilo v nedeljo 7. t. m. izlet na Zaplaz. Udeleženci so se prijetno zabavali in se zvečer ob 7 vrnili zopet v Novo mesto.

SK. Ilirija rez. SK. Elan 3:3 (2:0) V nedeljo je gostovalo rezervno moštvo SK Ilirija iz Ljubljane v sestavi, v kateri je porazilo rez. moštvo Gradjanskega SK iz Zagreba z rezultatom 2:0. Gostje so očitno podcenjevali domače moštvo, ki je ta dan igralo z izrednim elanom tako, da so s tamn adomestili tehniko gostov. Dočim so gostje imeli premoh v prvem polčasu, so domači v drugem polčasu absolutno prevladovali in se imajo gostje zahvaliti le internacionalcu Jakšiču, da niso odšli iz Novega mesta poraženi. V tej sestavi bo igral SK. Elan prihodnje nedeljo z rezervno Ilirijo tudi v Ljubljani, pred tekmo Ilirija: Hašk. Sodiš je g. ing. Medic.

Tržič

Naši otroci, zbrani v Marijinem vrtcu so za nedeljo popoldne povabili svoje starše in prijatelje Marijinega vrtca v »Naš dom«, da jim bodo pokazali nekaj posebnega. Pa je bilo res nekaj izrednega in omembe vrednega. Pod spretnim vodstvom g. kaplana Bartola Mirko-ta, so otroci uprizorili ljubko opereto »Gorska kraljica«. Izvedba je iznenadila vse. Otroški zbor kakor tudi posamezniki so svoje vloge res častno rešili. Pa tudi vsi igralci so bili na mestu. Vse je prekosilo Selma, ki jo moramo posebej pohvaliti. Pela in igrala je, kot bi bila na odr. doma. Prirediteljev trud je bil s tem nastopom stotero poplača. Dvorana, ki je navadno zasedena, je bila sedaj nabito polna.

Vsi, ki so slišali o tej prireditvi Marijinega vrtca, povprašujejo, kdaj bo ponovitev za široko javnost, zakaj otroške operete je za Tržič nekaj novega, ki bi jo marsikdo rad pogledal. Točnega odgovora na to danes še ne moremo dati iz gotovih razlogov. Na Alojzijevo nedeljo bo ponovitev za Marijine vrtce tržičkega koda po popoldanski pobožnosti v cerkvi, ki je tudi namenjena otrokom.

Tržiška godba ima svojo prireditev za »Virjem« drugo nedeljo popoldne, na kar že sedaj opozarjamo.



Lepi lasje — vzlic vročini in prahu!

Zlasti kadar je vroče, je treba, da si umivate lasje z Elida Sham, poonom. Tako vam ostanje lasje vedno zdravi in negovani, Vi sami pa se počutite prijetno osveženi!

Vsak teden po enkrat si umijte glavo!

ELIDA SHAMPOO

Ptuj

Mesto venca na grob pokojnemu dvornemu svetniku Karlu Lubcu je ptujsko Olepševalno društvo poklonilo 100 Din za dijače.

Koncert Glasbene Matice bo v petek dne 12. t. m. Pri klavirju nastopi gđ. Kavajeva, čelist je Šedlbauer in violinista Hasl ter Logar. Nekaj pesmi zapoje matični moški zbor. Na koncertu poleg drugih izvajajo skladbe domačina Savina; podali bodo tudi Adamiča, Deva, Foersterja, Dvořaka.

Sedjarska podružnica je pričela prav energično akcijo, da se bo nabralo čim več dobrega sadja v jeseni in se tudi z njegovim izvozom pomagalo sadjarjem. Smoteno bo organizirala sadno trgovino. To bo dosegla s tem, da bo določila v ptujskem okraju sadne zbiralnice na sedežu večjih sadjarskih okolišev. Iz zbiralnice bodo sadje prevzeli v večje centre, ki ga bodo odrahtovali sadjarski zadrugi v Mariboru. Ta ga bo eksportirala v svet, preko meje, v tuje države. Predno se bo to pričelo praktično izvajati, bo v oktobru v Ptuj prirejana prva banovinska sadna razstava. Združena bo s sadnim sejmom in s kongresom sadjarjev v dravski banovini. Odbor s ptujske podružnice čaka mnogo dela za doseg teh ciljev. Člani-sadjarji pa morajo vso skrb posvetiti temu, da primerno zavarujejo drevje pred škodljivci.

Poroki. V Mariboru se je pred kratkim časom poročil simpatični ptujski brivski mojster g. Gjurasek Julij; za družico v življenju si je izbral Lamutovo Anico iz Lajtersberga pri Mariboru. — V minoritski župniji je stopil pred oltar Janžekovič Jožef z Bratušo Ivanom; ženin je z veseljem in požrtvovalnostjo delal kot fant v katoliških družtvih. — Obema paroma najlepše čestitamo.

25 letnico obstoja proslavi te dni Bralno društvo v Rogoznici pri Ptuj. V soboto 13. t. m. se ob 6 zvečer člani poklonijo v spomin in zahvalo umrlim svojim delavcem na rogozniškem pokopališču. Žalno petje izvede Glasbena Matica. Ob 8 je pri Bratiču slavnostni večer s petjem, deklaracijo, nagovorom; nato vprizore Finžgarjevo »Našo kri«. — V nedeljo 14. t. m. je dopoldne ob 8 sv. daritev pri oo. minoritih, popoldne pri Bratiču ljudska veselica z godbo.

Mežiška dolina

Predznost. Na Telovo je večja nemška družba iz Slovenjgradca izzivala po Guštanju s klicanjem Heil in s petjem Die Wacht am Rein.

Poroka. Dne 8. junija se je poročil zavedni fant Ivan Petrač iz Guštana s predsednico dekliske družbe Terezijo Kotnik iz Tostegavra, hčerko ugledne Kotnikove družine. Bog blagoslovi ta zakon.

Kapela »Dvorski mir«, ki stoji ob cesti Guštanj-Dravograd na naravni skali je v razpadajočem stanju. Da se ohrani to zgodovinsko zanimivost, odločila se je Guštanska jeklarna popraviti sliko, ki je že par sto let stara in predstavlja Marjino vnebovzečje, pa pustijo prenoviti dobrotniki.

Ponikva ob juž. žel.

Procesija na Telovo se je vršila po stari častiljivi ponkovski navadi.

Tatinskega ptička je vlovilo naše vrlo orožništvo. Ptiček je priznal povečini vse.

Poroka. Franc Fidler, posestnikov sin iz Boletnice, si je nedavno poiskal mlado ženo: Kar na Hotunje se je podal, pa mu je Planjevska Lojzika rekla: »Da!« — Da bi bila srečna oba!

Posojilniško stavbo smo začeli zidati z 8. junijem. Delo je prevzel stavbni mojster gosp. Karel Stupan iz Slovenske Bistrice. Upamo, da bodo tudi domačini prišli na svoj račun. Škoda, da pri zidanju ne moremo uporabiti nevoščljivosti. Najmanj za polovico manjši bi bil ves proračun.

Nekaj solskih izletnikov nas je že posetilo. Pričakujemo jih še več, saj je naš kraj lep in zdrav. Čudno pri tem pa je, da imamo letos še vedno več mrličev nego rojstev.

Kočevje

V nedeljo dne 31. maja so imeli v Kočevju zborovanje župani, svelovalci in podobni iz kočevskih občin. Može in gospodje so povedali, da je vzrok revščine kočevskega kmeta njegova lenoba in pomanjkanje ljubezni do zemlje, če prav jo baje ima dovolj.

Koliko je vzrok slabega gospodarstva stanja njegova lenoba in njegova hladna ljubezen do zemlje, je težko reči. Bo v posameznih slučajih tudi na tem nekaj ležalo, če je pa ta ocena pravična za veliko večino, je pa drugo vprašanje. Da ima naš kmet dovolj zemlje, tega nismo do nedelje vedeli. Ali so vse tozadevne statistike založene?

Tudi so pravili, da imamo mi okoli Kočevja slabo žvino, slaba gospodarstva itd. Pa menda ne samo zaradi lenobe? — Pridi prijatelj, boš en dan kobil, pa boš mogel zvečer z enim košem nesti domov. Boš videl, kaj boš nesel domov — potem boš pa tudi vedel, zakaj naša žvina ni taka ko ribniška in velikolaška. Ko boš pa že pri nas kobil, bomo pa pokazali s prstom še na kaj drugega. Znano je; kadar kmet toži, da je v stiski, vedno dobi: sam je kriv!

Se veš je bilo, pa v lonec ne moremo gledati. Govorimo pa le lahko, da samo taka zborovanja ne bodo dala kočevskemu kmetu blagostanja in mu tudi ne bodo prgnala lenobe in mu vili ljubezni do lastne zemlje — če jo sedaj še imaa! — Kočevski kmet.

Trbovlje

Krekova mladina ima predavanja vsak ponedeljek ob 6 zvečer. Trajajo eno uro. Predavali bodo domači gg. duhovniki o znanju krščanske kulture. Udeležba članov in članic obvezna.

V nedeljo 14. t. m. prirede gojenke gospodinjske šole na Vodah razstavo kuharskih in ženskoručnodelskih izdelkov. Ogled razstave je od 8 do 12 dopoldne in od 2—4 popoldne.

Kamnik

Cestni odbor namerava preložiti cesto na koncu Grabna, kjer je zelo oster ovinek. Nova cesta bo vodila naravnost od vrta ge. Kobalove, preko zemljišča bivše »Vesne« in Pohlinovega vrta, kjer se bo pri znamenju sv. Barbare zopet združila s staro cesto. Tozadevno merjenje trase se je vršilo te dni.

Obtinsko kopališče bo kmalu gotovo. V začetku julija bo slovesna otvoritev novega modernega kopališča, ki bo za Kamnik velika pridobitev. Zalpa, da kopališče še ni gotovo sedaj, ko so tako vroči dnevi!

»Slovenec« je sedaj dnevno atiširan na Glavnem trgu ob hiši ge. Koširjeve. Kamničani so z veseljem pozdravili to misel.

V nedeljo zvečer se je vršil v Kamniškem domu koncert, čigar čisti dobiček je bil namenjen za spomenik v svetovni vojni padlim junakom naše fars. Udeležba pa je bila naravnost škandalozno slaba z ozirom na tako idealen namen! Saj ima spomenik vojni žrtve vsaka še tako majhna župnija. Kamnik pa ga nima. Kakor se pa vidi iz zanimanja za to akcijo — spomenika vojnim žrtvam v Kamniku še dolgo ne bo!

V našem kraju je zavladala brezposelnost. Tovarna »Tone Knačič« je odpovedala vsem delavcem delo, ker ima plačati 60.000 Din davka, vsled česar lastnik obrata ne more več vzdržati. — V smodnišnici so začasno odpustili 185 delavcev in delavk.

V nedeljo dne 14. junija priredi ob pol 4 Kolesarski klub polževo dirko in sicer od trg. Skala do Glavnega trga. Za najpočasnejše dirkače so pripravljena darila!

Kranj

Gosp. lektor Warnier iz Zagreba bo predaval v okrilju Krožka prijateljev Francije v Kranju ta četrtek, dne 11. junija 1931 ob 18 v gimnaziji o Chateaubriandu. Članstvo Krožka in vsi prijatelji francoske literature iskreno vabljeni!

Belokrajnski kofiček

Pridite kaj k nam!

Večkrat opazimo zadnje tedne kake goste ki prihajajo k nam na izlet. Večjih in manjših izletnikov smo videli iz osnovnih in srednjih šol.

Pa naj še pristavim, da ima Bela Krajina — ta dolenska Vipava tudi lepo vrsto zanimivosti iz preteklosti in tudi sedanjosti; tudi lež pote — romantične sicer bolj malo, a tudi te je nekaj ob divji strugi naše Kulpe — je pa zato Bela Krajina na mesta čudovit vzor idilične lepote, ki je slovenskemu očesu tako prikopna.

Zadnje čase se vedno bolj pogosto kažejo tu zagrebški obrazi. Z avtom jo pridrve in odhite. V enem popoldnevu, pa je gotovo. Z zanimanjem iščejo in pozvedujejo, kod je še kak sled iz turških časov. Z nekakim globokim spoštovanjem strme na mestno hišo v Metliki, ki po svojem slogu, ki kaže nekaj beneškega in častiljivim krokarjskim grbom, ki ga nosi, priča na starodavno in slavno preteklost metliškega mesta.

Za poletne čase napovedujejo, da pridejo v Metliko otroške kolonije iz Ljubljane in Zagreba. Prilike so zato res kaj ugodne, ker je Kulpa za kopanje kaj pripravna, okolica pa polna idilične lepote, starinskih zanimivosti in sodobnih posebnosti.

Pa še za jutro nekaj! Jutro se rado baha, da je najbolje informirani slovenski dnevnik, pa trdi, da je na metliškem cerkvenem koru štrajk. Menda je »Jutro« glubo postalo, kot tisti očanec, ki se je čez 14 dni šele domislil, da mu je sosed nekaj povedal, potem je pa ženo vprašal: aa... ti, kaj je rekla? — »da si gluh!« Jutro seveda na Vnebohod ni prišlo v Metliko k maši, da bi se prepričalo, da je štrajk že davno konec. Sicer pa mislim, da je Jutro vseeno, če v cerkvi kdo orgla in poje, ali pa če je vse tiho. K maši tako le poredko pride. Morda bo vedelo Jutro tudi o tem, kaj da se ministranti štrajkali in kdaj bo mehač štrajkal?

Gorelo je. V Berčevah pri Metliki je požorela ena zidanka v noči na petek. Jej, jej, kako je škoda, je tožil nek možiček z rdečim nosom, ko se je vino kar v potoku vili iz gorčke kleti. No, saj škoda je res, pa zgubljene pijače še ne tako, ker se že nov obilen pridelek obeta. Bolj je škoda posode in stavbe, ki ne bo nova sama zrasla. Lastnik je nek Žumberčan.

Prosvetno društvo v Metliki. V nedeljo 14. t. m. se vrši popoldne po večernih občin zbor Prosvetnega društva. Ustanovljeno je bilo že 30. novembra 1930. Pred nekaj dnevi smo dobili od banske uprave potrjena pravila. Vsi člani so povabljeni na občni zbor, na katerega pričakujemo gosta tudi iz Ljubljane od Prosvetne zveze.

Najlejša šola v Beli Krajini. V nedeljo so slovesno blagoslovili novo šolo v Semiču, ki je najmodernejše šolsko poslopje v Beli Krajini. Stoji južno od cerkve in bo res v ponos iz kras vsej okolici.

Cerkveni vestnik

Akademiki! V sredo, dne 10. junija ob 1/22 se bo vršila v tem šolskem letu poslednja kongregacijska pobožnost v samostanski kapelici pri oo. frančiškanih fl. nadstropje. Prisrčno vabljeni. — K. S., t. č. prof.

Prva celotna izdaja!

Doktorja Franceta Prežerna

zbrano delo

Cena Din 40—, eleg. vezana Din 55—

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

KAJ OSVEŽUJE?

JOGURA

KDOR JO PIJE, VARUJE SVOJE ZDRAVJE

Kaj pravile?

Gospod urednik! Dovolite mi, da se tudi jaz, če dežele enkrat omečam v Vaše mestne razmere. Oni teden sem se peljal s trameajem v Ljubljani z glavnega kolodvora v bolnišnico na obisk. Ko sem odhajal, sem šel zopet na trameaj. Pred menoj je sprevoznik pomagal slabotnemu starčku, ki ga je pripeljal sin iz bolnišnice, v voz. Ko je kupoval sin za starčka in case vozni listek, se je hotel izkazati hvaležnega sprevozniku in mu stisnil v roko 2 Din. Sprevoznik pa je pogledal denar in ga odklonil, češ da ne smejo sprejemati pošteznine. Sin ga vpraša: »Če bi smeli vzeti, se ne bi branili?« »Seveda ne,« se zasmije sprevoznik, »saj nimamo tako velikanskih plač!« Tedaj pravi mladi sin: »Torej, gospod sprevoznik, da veste, dveh dinarjev ne vzamem nozaj. Za uslugo, ki ste jo napravili mojemu očetu, ko ste mu pomagali v voz, Vas s tema decima dinarjema nikakor ne mislim plačati, pač pa Vam hočem izkazati svojo hvaležnost.«

Potem sem se informiral okrog po Ljubljani, kako velike plače imajo sprevozniki, pa sem zvedel, da nikakor nimajo, skoro bi dejal, niti primerljivih, kaj šele obilnih, in da družinski očeti prav težko izhajajo. Poleg tega sem zvedel, da čisto sprevoznik podari karto zlasti otrokom, ki iz šole grede v deževnem nalivu poskačejo v voz, ne da bi imeli najmanjši belic v žepu. Isto se mnogokrat zgodi s starejšimi siromašnimi ženskami in bolnimi vojaki, ki prihajajo v ljubljansko vojaško bolnišnico. — Takim sprevozniki podarimo vozne listke, izgubo pa krijejo s tisto pošteznino, ki je itak ni veliko. Čudim se Vam, da se ne uprete temu na eni strani nesocialnemu postopku, ki ga je napravila tramvajška družba s prepovedjo sprejemanju »napitnice«, in mislim, da družba nima pravice, da nam prepove se tisle malenkostne izraze hvaležnosti, ki jo hočemo izkazati sprevozniku, če nam popotnim ljudem pomaga. — Deželan.

— Pri haemeroidah, zaprtju, ranitvi črevesa, tvorih, pritisku vode, bolečinah v križu, tesnobi v prsih, utrujenosti srca ter omotici dosežemo z uporabo naravne »Franz-Josef« grenčice vselaj prijetno olajšanje, večkrat pa celo popolno ozdravljenje. Strokovni zdravniki za notranje bolezni predpisujejo v mnogih slučajih vsak dan zjutraj in zvečer pol kozarca »Franz-Josef« vode. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Maribor

Dokazi pridnih rok

Razstava ženskih ročnih del in risb na zavodu šolskih sester v Mariboru.

Kakor vsako leto, tako so tudi letos ob zaključku šolskega leta razstavile gojenke zavoda svoja ženska ročna dela in risbe. Razstava je nadvse okusno prirejena in je praktično združena z modernim. Zastopane so na razstavi vse tehnike ženskih ročnih del, od najpreprostejšega pletenja do najmodernejšega vezanja. V prvi vrsti so ročna dela praktična in je nadvse hvalevredna požrtvovalnost učiteljice S. S. Rozalije, ki je tako posrečeno zbirala med dobrim, okusnim in modernim. Ljudska šola je razstavila pletene in kvačkane izdelke, in bi človek tem otrokom ne pripisoval tolike veščine. Mirno lahko trdimo, da slične uspehe doseže le samostanska šola. Meščanska šola je razstavila vezene v navadni in umetni svili poleg najpotrebnejšega perila, okusno vezene. Gojenke učiteljice pa so razstavile najrazličnejše garniture, vezene v svili in lepih narodnih motivih, prekrasna pregrinjala, stenske prevleke vezene in slikane, razkošne in moderne blazine, moderno vezene albume, zastore, gobelinska dela, zlato vezeno in še nešteto drugih praktičnih, umetnih in modernih izdelkov, ki vsi pričajo o veliki ljubezni in potrpljenju do ženskega ročnega dela. Nekaj posebnega pa so store za okna, izdelani po osnutku S. M. Rozalije. Motiv je za »pantles« vezene, izpeljan po »boledor«, kar je iznajdba S. Rozalije in nova tehnika v kraljestvu ženskih ročnih del. — Razstava slik in risb napravi na obiskovalca močten vtis. Slike, ki so razstavljene, so posnetki iz narave v okolici Maribora. Mlade umetnice so dale akvarelu, olju in pastelu pravo življenje. Kakor šolskim sestram, tako tudi njihovim gojenkam pristočno čestitamo k tako lepemu uspehu dela in ljubezni.

*

□ Ljubljanska drama gostnje. Po dolgem presledku bo zopet gostovala ljubljanska drama v tukajšnjem gledališču. Uprizori se znana Klabundova komedija »X Y Z«.

□ Rokoborbe... V ponedeljek zvečer je bilo precej nepotrebnega hrupa. Priporočali bi manj cirksa in več rokoborbenih resnosti. Vzgleden v tem pogledu je bil prvi spoprijem med Romunom Pescarskijem in Saksoncem Frankom, ki se je končal neodločeno. Poljak Orszovskij je položil Nizozemca Van de Borgia, borba med Sedmogradčanom Contasom in Madjarom Bognerjem pa je ostala neodločena. Včeraj zvečer pa so preizkušali svojo rokoborbeno zbilnost in spretnost Poljak Orszovskij in Romun Pescarski, Bolgar Belić in Holanec Van de Borg ter Sedmogradčan Contas in Saksonec Frank. Koncem tedna se pričakuje prihod znanega zamorskega rokoborca Tom Sayerja.

□ Hruše in truse. K notice, ki smo jo včeraj prinesli pod tem naslovom, naproseni objavljamo, da ne gre za Plavčevu gostilno pri Roži na Koroski cesti 3.

□ Najdba človeških lobanj in kosti. Ko so včeraj delavci mestnega električnega podjetja kopali jama za drog na Slomškovem trgu pred škofijo, so pri kopanju jame našli v globčini en in pol metra na več človeških lobanj, čeljusti in drugih človeških kosti. Najdeni ostanki izvirajo menda iz dobe, ko je bilo na tem mestu staro pokopališče.

□ Meso v snegu in... Mestno tržno nadzorstvo je prišlo na sled, da je Jožef K. iz Pobrežja utihotaljpal meso v mesto, ne da bi plačal uvoznino in brez vsakršnega oglednega lista. Meso je shranjeval v nekem prostoru v Stolni ulici, kjer ga je spravil na sneg, ki so ga bili pozimi z vso drugo počestno umazano vred napeljali v posebne prostore. Zaradi tega mu je mestno tržno nadzorstvo zaplenilo večjo količino mesa in dve teleti. Proti Jožefu K. se bo kazensko postopalo.

Ljubljana

Občni zbor Trgovskega društva Merkur

Ljubljana, 9. junija.

Danes zvečer se je vršil občni zbor Trgovskega društva »Merkur«, katerega je vodil predsednik g. dr. Fran Windischer. Uvodoma je predsednik pozdravil navzočega predsednika Zveze trgovskih gremijev g. Josipa J. Kavčiča in načelnika ljubljanskega gremija g. Gregorca.

Nato se je v obširnem govoru bavil z vsami aktualnimi problemi našega gospodarstva. Ugotovil je, da so se v teku 32 let, kar deluje društvo, razmere pri nas temeljito preoblikovale. Društvo je velik del svojih nalog izpolnilo. Napredovala je izobrazba, dobili smo strokovne knjige in strokovno šolstvo. Narodna osamosvojitve je postala popolna in tudi organizacijsko življenje se je zelo povzpelo.

Tudi trgovci je potrebno misliti v dobrih časih na naprave, ki prinašajo pomoč v časih boleznih, onemoglosti in starosti. Kakor med obrtniki gospodarji, hitro napreduje tudi pri trgovcih zavest, da bo treba misliti na uvedbo zavarovanja za slučaj bolezni, onemoglosti in starosti. Številni trgovski naraščajo, ki ga imamo in ga še dobivamo, vidi v pretežnem delu danes, da se mu zapira pot do trgovinske samostojnosti. Tako pa nastaja tudi na strani preudarnega gospodarja razumevanje za potrebo starostne preskrbe sodelnikom in pomočnikom v trgovini, kajti zavest o primeru preskrbi na stara leta vzpodbuja deloljubnost nameščenca ter udanost in vnemst podjetju in gospodarju. Tekom letošnjega leta smo imeli priliko slišati, kako napreduje smisel in razumevanje za socialno kulturo v trgovskih vrstah in kako vodilne glave med trgovci sami izprevidajo, da je treba računati z bistveno izpremembo položaja v trgovini, z razpoloženjem duhov in z zahtevami socialnega napredka. Naša matična organizacija ima po 32 letih svojega obstanka potem, ko so se uveljavile po našem trudu in prizadevanju vsepovsod pri naš trgovske stanovske organizacije s prostornim delokrogom, predvsem kulturne, izobraževalne, družabne in socialne dolžnosti. Včasih v prvih vrstah in edini v delu za povzdigo naše trgovine in našega trgovstva smo počasi izročili drugim mnoga opravila svojega prvotnega delokroga, ali imamo tudi še dandanes osobito naša trgovska mladina smatrat za svojo dolžnost, slovensko in stanovsko, da se zbira v okrilju naše prve nacionalne stanovske organizacije. Osobito pri nas Slovencih niso tla za brezskrbno feakovstvo. Mi moremo samo z delom, z resnično kvaliteto, samo s pridnostjo in štedljivostjo kvišku in navzgor. Za varljive fasade brez stvarne vsebine in notranjosti se ne moremo in ne smemo ogrevati. Pripravlja se nov obrtni za-

kon in se širijo vesti, da preti nevarnost sposobnostnemu dokazu v trgovini. Odprava odnošno oslabitev sposobnostnega dokaza, ki je važno varovalo za trgovski stan, bi bila velika izguba za trgovski srednji stan in je seveda za nas popolnoma nesprejemljivo stališče, da se veljavni sposobnostni dokaz ruši, ker je fundamentalna zahteva naše trgovine, da ga je treba dopolniti in dovesti glede važnih trgovinskih strok. Naša organizacija je vedno zagovarjala sposobnostni dokaz in ga zahtevala kot svoj temelj že v resolucijah na vseslovenskem trgovskem shodu leta 1907.

Tajniško poročilo je podal tajnik g. Agnola. Iz poročila posnemamo, da se je društvo preselilo v Trgovski dom. Posredovalnice za službe je uspešno posredovala v 47 slučajih. Društvo je priredilo poučne tečaje, katerih se je udeležilo 98 članov (za nemščino, italijansko, knjigovodstvo in nemško stenografijo). Glasilo društva »Trgovski tovariš« je izhajalo v 1300 izvodih. »Trgovski koledar« pa je izšel v 2000 izvodih. Društvo je priredilo od zadnjega običnega zbora sem osem jour fixov z aktualnimi predavanji. Podrobno je očitano delo glasbenega, prireditvenega in pevskega odseka. Društvo je šlo na koncu l. 1930: 1. častnega predsednika, 9 častnih članov, 32 ustanovnih članov, 24 podpornih članov-nameščenec, 68 podpornih članov-trgovcev, 519 rednih članov-nameščenec in 217 rednih članov-trgovcev, skupno torej 860 članov. Društvo ima tudi knjižnico s 1500 knjigami, pa bolj leposlovne vsebine.

Po tajniškem poročilu se je predsednik zahvalil uredniku »Trgovskega lista« dr. Plesu za naklonjenost, kakor tudi uredniku »Trgovskega tovariša« g. Kavčiču za njegovo vestno in strokovno delo. Nadalje izreka zahvalo tudi g. Fabianiju za delo v prireditvenem odseku.

Iz blagajniškega poročila g. Kreka posnemamo, da so dohodki društva lani znašali ca. 168.000 Din, nekaj višji pa so bili izdatki zaradi odpisov knjige »Menično pravo«. Imovina društva znaša ca. 122.000 Din. V imenu računskih preglednikov je poročal g. Malenšek, na kar je bil podeljen absolutorij in izrečena blagajniku zahvala.

Glede članarine je bilo sklenjeno, da ostane na lanski višini.

Pri sledečih volitvah je bil ponovno izvoljen za predsednika dr. Windischer, ki se je zahvalil zborovalcem za zaupanje in poudaril, da bo tudi v prihodnje delo težavno. Ugotoviti pa mora, da se žal mladina premalo udeležuje v organizaciji. Za podpredsednika sta bila ponovno izvoljena gg. Kavčič in Ložar. Odbor in razsodišče sta ravno tako ostala prejšnja.

Eno leto robije za kolo

Ljubljana, 9. junija.

Državni tožitelj je obtožil 31 letnega ključavničarskega pomočnika Lojzeta T. Zločina tatvine, ker je 27. aprila letos v Ljubljani ukradel 700 Din vredno kolo znamke »Princess«, ki je bilo last Ivana Grabnarja. Lojze je kolo potem prodal na štajerskem pri Braslovcih, kjer so ga 29. aprila dopolnje prejeli tamonjski orožniki. Današnja razprava proti njemu je trajala dobrih 20 minut.

Pred sodnike malega senata je stopil v rasevini nenavadno robusten, visok in drugače inteligenten človek, ki je bil v svojem zagovoru prav kratkobeseden. V jetnišnici, kakor je pripomnil predsednik senata, je izredno priden in delaven. Toda nesrečnejši stoji venomer pred sodniki le zaradi kolesarskih tatvin. »Ali je res, da ste ukradli kolo?« ga je vprašal predsednik po prečitani obtožnici. »Da,« je Lojze odvrnil. In nato je mirno poslušal, kako je predsednik čital razne spise. V svojo obrambo je le prostodušno pripomnil: »Stalnega dela nisem mogel dobiti, ker sem splošno znan kot kolesarski tat. Kadar je bilo kako kolo ukradeno, vedno je padel sum na mene. Za me je težko. Naj me enkrat policija pusti na miru.« Lojze je bil že neštetokrat kaznovan zaradi tatvine in državni tožitelj je predlagal, da ga po prestani kazni oddajo v prisilno delavnico, ker je za delo sposoben, a je nevaren tuji lastnini. Lojze je bil obsojen na eno leto robije in v izgubo častnih državljanških časti za 2 leti. Odklonil pa je senat predlog državnega tožitelja glede prisilne delavnice. Predsednik je namreč pri sodbi prečital iz delavske knjižnice potrdilo nekega ključavničarskega mojstra, ki pravi, da je bil Lojze drugače pri delu nad vse vesten in pošten. Lojze je mirno sprejel sodbo.

□ Pevcem »Ljubljanec«. Danes ob 20 pevski vaja »Ljubljanec«. Radi prihodnjega nastopa in nedeljskega izleta (14. junija) je udeležba prav vseh nujno potrebna! — Pevovodja.

□ Izlet na Kum. Slov. kat. akad. starešinstvo v Ljubljani priredi v nedeljo, 14. t. m. izlet na Kum. Odhod iz Ljubljane ob 5.12 zjutraj do Trbovelj, med potjo na Doboven sv. masa, Tovariši iz Ljubljane, Celja in drugi: udeležite se v kar največjem številu!

□ Podporno društvo za služkinje ima v četrtek 11. t. m. sv. maso zjutraj ob 5 na Rožniku. Vabljeni ste vse članice in prijateljice. — Predsednica.

□ Povratek župana v Ljubljano. Župan dr. Dinko Puc se je včeraj vrnil s kongresa nemških mest. V Nemčiji je g. župan bival 12 dni.

□ Gradnja glavne carinarice. Dela pri gradnji glavne carinarice ob Villharjevi cesti ugodno napredujejo in bo že to soboto ob 10 dopoldne slovesno polaganje temeljnega kamna carinarice. Slovesnosti bodo prisostvovali zastopniki mestne občine, zastopniki finančne direkcije, železniške uprave in zastopniki drugih oblasti odnosno gospodarskih korporacij.

□ Kosci se zbiraajo. Sedaj je čas, ko so dnevi dolgi in trava visoka. Ponekod so že pokosili travo, povečini pa jo kosijo sedaj. Zopet je oživela stara navada, da prihajajo kosci iz okolice v Ljubljano na Krekov trg ali pa pred Mahrovo hišo, kjer se zbiraajo pod starim kostanjem. Tu dobi vsak posestnik, vsak lastnik senožit koscev, kolikor jih potrebuje in kolikor jih hoče. Stroj namreč izpodriva tudi že kosce in marsikateremu koscu je kosilni stroj odvel zaslužek. Pri nas se to še ne pozna tako zelo, ker so kmetijska posestva majhna, vendar pa morajo tudi že kosci čakati na zaslužek in ni več tako, kakor je bilo včasih, ko je ob tem času vedno primanjkovalo koscev. Vsak kosce ima s seboj koso in kosilčce, tako da je oprem-

Dvojni užitek

boste imeli poletu, ako boste pazili na redno prehrano.

Najzanesljiveje Vam bo pri tem pomagala

hlaaditi
OVOMIX

Pripravlja se z Ovomix-kozarcem, ki ga morete dobiti povsod, kjer se prodaja Ovomaltine in sicer za ceno Din 15.—.

Ijen za svoje delo in da vsakdo ve, kaj so ti, može in launje pred Mahrovo hišo.

□ Ali je res? Govorice, ki krožijo po Ljubljani, res ni mogoče kontrolirati. Nekaj podlage pa ima gotovo govornica, da je mestna občina trdno odločena, da bo spomenik kralju Petru stal pred magistratom. Baje je tudi že določen datum, menda sredi avgusta, ko bo ta spomenik odkrit. Če je mestni magistrat res tako trdno odločen, potem moramo reči, da je njegova odločnost v resnici gluha in slepa za razsodnost in za ugovore slovenskih umetnikov in estetov, ki se tudi nekaj razumejo na take reči.

□ Še nekaj o tramvaju. V včerajšnji rubriki »Kaj pravite« je nekdo ožigosal postopanje Splošne maloželezniške družbe zaradi nočnih voženj. Še prej pa je nekdo grajal prepoved te družbe, da ne smejo sprevozniki sprejemati napitnin. Se eno tako evetko z vrta številnih ukrepov te družbe naj navedemo? Vsem rodbinskim članom tramvajskih uslužbenec je sedaj odvzeta pravica brezplačnih voženj na tramvaju. Menda je ta ukrep izzvala varčnost družbe, Seveda je vprašanje, koliko bo družba privarčevala. Prav dosti menda ne. Gotovo pa je, da ne bo privarčevala toliko, kolikor je izdala za novi avtomobil.

□ Desetletnica Zveze delovodij in industrijskih uradnikov. Leta 1898 je bilo v Ljubljani ustanovljeno Društvo delovodij in industrijskih uradnikov, ki so imeli svojo centralo na Dunaju. Po prevratu se je to društvo osamosvojilo in 1921. leta se je ustanovila Zveza delovodij in industrijskih uradnikov, ki ima svoja okrajna društva v več krajih Dravske banovine. Zveza bo 14. junija t. l. proslavila desetletnico svoje osamosvojitve in ustanovitve v hotelu Tivoli.

□ Rabite le umetni led! Mestno načelstvo v Ljubljani odreja, da morajo vsi kavarnarji, gostilničarji, slaščičarji in izdelovalci oziroma prodajalci živil uporabljati za izdelovanje slaščic, sladolead, hranil za hlajenje pijač in vseh hranil, ki prihajajo z ledom neposredno v dotiko, le umeten led, ker je vsak led iz tekočih in stoječih voda kolikor toliko nesnažen in more okužiti hranila. S tem pa nastaja nevarnost kužnih bolezni. Mestno načelstvo bo na podstavi § 4a sanit. zakona z dne 30. apr. 1870 drž. zak. št. 68 izvrševalo po svojih organih v tem pogledu strogo nadzorstvo in bo osebe, ki bi se ne ravnale po tej odredbi, kaznoval po min. naredbi z dne 30. aprila 1857 drž. zak. 198.

□ V Gradišču ni bilo zastrupljenja s plinom. Posebna zdravniška komisija je sedaj doglajala, da ni bila zasebnica 70-letna starka Marija Konešček, ki stanuje v mestni hiši v Gradišču št. 11, zastrupljena s plinom, ki naj bi bil uhajal iz plinske cevi. Koneščkova boleha že na starejši bolezni, ki ima za posledico omedlevico. Prvotno so v Gradišču ljudje mislili, da jo je zadušil plin. Koneščkova se še nahaja v bolnišnici in je njeno stanje povoljno.

Zobozdravnik

Dr. Srečko Puher

se je preselil z ordinacijo iz Poljanske c. 16 v lastno vilo v

Gregorčičevo ul. 32 — Tel. 20-70

(vila poleg banke palače na Bleiweisovi c. nasproti Trgovskega doma).

□ Trije tički. Na Sv. Petra cesti je včeraj popoldne ustavljal stražnik mlajšega moškega in mu napovedal aretacijo. Možakarja, 33-letnega Ivana B., poklicnega vlonilca in tafa, doma iz St. Ruperta na Dol., je namreč iskala policija že dalj časa radi raznih grehov. Zadržanega, za katerega je oblast, je napravil dne 26. maja v Domžalah. Vtihotapil se je zvečer v hišo Marjete Skok na Viču. Ukradel je 200 Din in star revolver, gotovo pa bi še več, da ga ni Skokova zadržala in pregnala. B. se je nato klatil po Dolenjskem, kjer se je preživljal najbrže s tatvinami. Pri njem so našli vitrih, moško nikeljsko uro, žepni nož in rujavu usnjato listnico s približno 100 Din. Zadnje predmete je najbrže kje ukradel. — Družbo bosta delala B. v zaporu dva tatinska brata Anton in Rudolf M. Pri Antonu je našla policija večjo plahto in več vrec, pri Rudolfu pa moško kolo »Puch«. Vse te stvari sta brata gotovo kje ukradla in policija sedaj išče lastnike.

□ Nesreča s flobertovko. Med ljubljanskimi in predmestnimi otroci so prišle zadnja leta flobertovke kar nekam v modo, ali flobertovka ni igrača, temveč prav nevarno orozje, za katerega je treba orožni list. Nesreče s flobertovkami niso v Ljubljani prav nič redke. Predvčeršnjim popoldne se je na Viču pri igranju s flobertovko ustrelil v kazalec desne roke 12-letni Alojz P. Sedaj se zdravi v bolnišnici. Otrokom orožje iz rok!

Iz društvenega življenja

Slov. zdravniško društvo ima v petek 12. t. m. običajen znanstveni sestanek v ženski bolnišnici ob 18. Predava g. dr. Kallay: »O granulomatoznem bolezni zob in njih kirurškem lečenju (z demonstracijo resekcije korenice).«

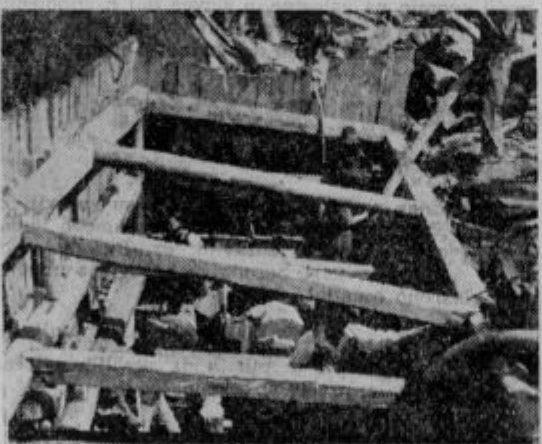
MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sreda, 10. junija: Zaprtje. Četrtek, 11. junija ob 20: EVANGELJNIK. Ab. A. Premijera.

Vblatu na dnu Ljubljanice

Ljubljana, 9. junija.

V Trnovem, pri sv. Petru in ob Frančiškanskem mostu regulirajo Ljubljanico. Najbolj počasi gre pri sv. Petru, kjer gre ves izkop na račun žuljev, dobro pa napredujejo dela pri mostovju in v Trnovem. Pri trimostovju so zbezonirani že trije podporniki s temelji, dočim bo izkop za četrtega v kratkem gotov. Najhitreje pa je začela napredovati regulacija nabrežja ob št. Jakobskem mostu. Obrežno zidovje je na levem bregu zgrajeno že do št. Jakobskega mostu, naprej proti zatvornici,



— ki je tudi že zgrajena in namazana s katranom, — pa že stoji štirje odseki v dolžini po 8 m. Tu delata sedaj že dva pomožna žerjava. Enega je zgradilo gradbeno podjetje samo, v kratkem pa pride na pomoč še drugi. Na več krajih izkopavajo delavci sedaj temelje: izkopano blato, mivko pa dvigajo v vedrih z žerjavom, ki jih praznijo kar v sredo struge. V 8 m dolgih odsekih stoji po 10—12 delavcev v vodi, ki jo komaj sploji izpava črpalka. Nekateri imajo velike gumijaste skornje, drugi jih pa ne marajo in stoji raje v luži in blatu v lastnih čevljih, tako da so mokri do kolen. Ni lahko, rezati in dvigati mazačo se mivko z lopatami in jo metati v vedra. Telo se skoraj tišči telesa v velikem lesenem zaboju, ki se vedno bolj pogreva v dno Ljubljanice, in za to delo prejemajo delavci 4.50 Din na urol. Na vsak način je ta plača naravnost sramotna in pomeni res izrabljanje brezposelnosti. Ko so regulirali Ljubljanico pred vojno, so prejemali delavci, ki so delali v strugi enake plače kakor zidarji, kar bi pomenilo danes 6—7 Din na uro. — Radi verjamemo, da bo s temi deli pridobila Ljubljana na lepoti; vemo pa tudi, da bodo ta dela spremljana s stalno jezo in ogorčenjem delavcev, ki vedo, da za svojo težko delo ne prejemajo niti najmanj primerne plačila samo zato, da bo dobiček nekaterih čim večji. Ta madež bo padel nazaj na občino, ki je soodgovorna na tem početju.

Kaj bo danes

Drama: »Vzrok.« Premijera. Red E. Opera: Zaprtje. Nočno službo imata lekarni: mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20.

□ Tridnevne duhovne vaje za akademike bodo v uršulinskem samostanu v Ljubljani. Začetek v nedeljo 14. junija ob 5 popoldne. Udeležence imajo vso oskrbo v samostanu proti malim odškodninam. Prijave prosimo čimprej na predstojništvo uršulinskega samostana v Ljubljani. Vabimo k obilni udeležbi vse, ki so željne verske poglobitve.

Naš gospodarski položaj

Iz pravkar objavljenega poročila Narodne banke za prve tri mesece t. l. posnemamo še par važnih podatkov o razvoju našega gospodarstva v tem razdobju. Promet na borzih je znašal 1484 milij, (136 milij, manj kot v 4. tromesečju lani in 279 milij kot v prvem tromesečju 1930).

Indeks delnic je nadalje nazadoval od 110.4 na 108.2. Dočim so se bančne delnice še dobro držale, so padle delnice agrarnih industrij, metalurgije, v manjši meri delnice lesne industrije. Paroplovne družbe so se dobro držale. Indeks državnih papirjev je bil čvrst.

Bilance 20 denarnih zavodov izkazujejo do konca marca dvig vlog in tek, računov, dočim so upniki padli. Likvidnost se je nekoliko zmanjšala, saj so blagajne in menice padle, povečal pa se je lombard in pa tek račun. Hranilne vloge so v

vsej državi narasle na 14.170 milij. Din na koncu februarja, kar pomeni v primeri z decembrom lani povečanje za 290 milij.

Produkcija premoaga je padla v januarju na 461.000, v februarju pa na 417.000 ton; število natovljenih vagonov je znašalo v prvih 3 mesecih t. l. 312.700, kar pomeni v primeri z istim tromesečjem lani padec za 19.679 vagonov. Tonaža ladij prispelih v naša pristanišča se je zmanjšala od 3.575.000 na 3.492.000 ton. Transporti državne rečne plovbe so dosegli 69.100 ton (v primeri z istim časom lani 51.464 ton manj). Promet blagovnih borz je padel na minimum, kajti znašal je le 1128 milij. Din v primeri s 149.8 v zadnjih treh mesecih 1930 in 278.9 milij. v prvih treh mesecih 1930.

Po zaključku velesojma

Sedaj, ko so že objavljeni končni podatki o uspehih velesojma, moramo reči, da so bile zgrešene vse prognoze, ki so sprico nepovoljnih razmer v gospodarstvu napovedovale neuspeh XI. velesojma v Ljubljani. Nasprotno je letošnji velesojm dokazal, da je zdrava in čvrsta institucija, ki se je krepko zasidrala v gospodarskem življenju naše države ter da vrši važno funkcijo uspešnega posredovanja med tujino in našo državo. Za to pa gre zasluga smotnemu propagandnemu delu in velikopoteznosti upravnega odbora ljubljanskega velesojma, ki mu je na čelu predsednik g. Fran Bonač in kateremu stoji ob strani agilen ravnatelj velesojma dr. Milan Dular. Delo funkcionarjev ljubljanskega velesojma je eminentne važnosti za naše gospodarstvo in za ves njegov nadaljnji razvoj.

Iz našega združništva

Smartno na Pohorju. Pretekli mesec je slavila naša posojilnica proslavo 20 letnice obstoja. Posojilnica je začela delovati v težavnih razmerah, ko ni bilo pri nas nobenega zanimanja za skupno delo in za organizacijo, preživela težko vojno dobo in še težavnejše povojne razmere in se razvila v lep zavod, kateri uživa zaupanje vseh članov. O priliki proslave 20 letnice sta se vršili dve predavanji in sicer eno po rani maši za gospodarje, drugo po pozni maši za mladino. Obe predavanji je otvoril in imenu načelstva g. župnik Sinko, kateri je podal kratko sliko o 20 letnem delovanju posojilnice, na kar je predaval zjutraj nadrevizor Vladimir Pušenjak o gospodarskih razmerah tekom zadnjih 20 let in o napredku zadruge, po drugi maši pa o namenu in pomenu posojilnice, osobito o pospeševanju varčevanja in o povzdigi strokovne izobrazbe. Obe predavanji sta bili dobro obiskani in se je izrekla zahvala vsem možem, ki so ustanovili in dolgo vrsto let vodili posojilnico, kakor pokojnemu župniku g. Jožefu Florjancu, sedanemu župniku g. Sinko Francu, nadalje članom načelstva Marko Kapun, podom. Zigertu, Francu Motlunu, Martinu Motlunu in Francu Fricu.

Nove zadruge. Zanimanje za združništvo je od leta do leta večje. Posebno v Prekmurju se ljudstvo vedno bolj in bolj oklepa združništva. V zadnjem času so se ustanovile nabavne in prodajne zadruge v Krogu in v Bogojini, ustanovila se je posojilnica v Kupšincih, v okoliščini mariborskega okrožnega sodišča se je razum tega ustanovila strojna zadruha v Šikolah, od raznih strani se želi ustanoviti raznih nabavnih in prodajnih zadrug, raste tudi zanimanje za živinorejske zadruge.

Promet poštne hranilnice v maju 1931. V mesecu maju je število računov naraslo za 102 računa na 19.662. Ves promet na čekovnih računih je znašal v maju 5325.6 milij. Din v primeri s 5301.0 milij. v aprilu. Vloge na čekovnih računih so narasle od 792.1 na 862.0 milij. Din v tesu meseca maja. Tudi hranilne vloge so ta mesec narasle in sicer od 253 na 262.1 milij. Din, število vlagateljev pa celo na 191.545.

Delo Privilegirane izvozne družbe. Kakor znano, je družba začela s delom 10. junija lani, sedaj pa je predložila svoje poslovno poročilo za leto od 10. junija lani do 31. maja t. l. Iz poročila posnemamo, da je izvozilo v tej dobi 5670 vagonov vpsenice, za kar je plačalo 99.1 milij. Din, nadalje 14.929 vagonov koruze za 174 milij, masti, slanin in fižola za 6.1 milij, in vina 283 vagonov za 6.05 milij. Nekoliko optimistično pa je menda poročilo, če pravi, da mu je uspelo dovesti pšenico na svetovno pariteto, nadalje pa da je dvignila družba ceno nad svetovno pariteto. Temu dvigu cene ni toliko vzrok družba in njeno delovanje, pač pa dejstvo, da je prenehal izvoz v zadnjih mesecih in ker ni bilo tako regulativna svetovnih cen. Prim. tudi zadnji uvodni članek V. Bejčiča v »Nar. blagostanju«.

Službene novice objavljajo podatke o računskem zaključku za 1929—1930, iz katerih je razvidno, da so v tem letu znašali dohodki (redni in izredni) 9.018.3 milij. Din, izdatki pa 7.386 milij, torej je bilo presežka 1.632.3 milij. Din, dohodki drž. podjetij pa so znašali 6.944.4 milij, izdatki 4.430.9 milij. Din. Po členu 40 Zakona o drž. računovodstvu so znašali dohodki incl. presežek splošnih drž. dohodkov 2.787.1, izdatki pa 2.151.7 milij. Din. Čisti presežek znaša 635.4 milij. Din.

Avstrijska Narodna banka je zvišala svojo diskontno obrestno mero od 5 na 6%. To povečanje je pripisovati velikim eskontiranjem menic Kredit. zavoda kakor tudi deviznim nakupom zadnjih dni, deloma je pa to zvišanje tudi v zvezi s skrbjo pred odpovedmi inozemskih kreditov.

Osnovanje jugoslovansko-romunskega sindikata za izvoz lesa. Kakor poročajo, so pogajanja med našimi in romunskimi industrijami lesa ugodno zaključena in so bili sklenjeni dogovori o skupnem nastopanju industrije obeh držav na mednarodnem trgu glede regulacije cen, sortimenta, prodajnih pogojev itd. Sporazum pa se tiče samo mehkega lesa in še to samo nekaterih vrst (jelke in smreke), ne pa še za ostale vrste mehkega in trdega lesa. Sindikat bo imel ime Union-bois s sedežem v Bazlu. Pripadajo pa mu najvažnejša jugoslovanska in romunska lesnoindustrijska podjetja.

Številni inženjerji in arhitekti v naši državi. Na kongresu jugoslov. inženjerjev in arhitektov so bili podani zanimivi podatki o številu inženjerjev in arhitektov v naši državi. Sekcije so imele tole število članov: Beograd 768, Zagreb 429, Ljubljana 242, Sarajevo 202, Novi Sad 166, Split 83 in Skoplje 64 članov.

Občni zbori: Akcijska družba za kemično industrijo na Dunaju 20. junija ob 12, delniška trgovska in industrijska družba Hartner v Muraski Soboti 26. junija ob 15 v Prekmurjski banki, Tiskarna Sava, d. d. v Kranju 26. junija ob 13.

Vpis v trgovinski register: Ivan in Karolina Delak, trgovina zlesom, Pesje; Rak Edvard, žaga in lesna trgovina v Velenju; Ivan Briggen, izdelovanje žel. konstrukcij itd., Celje.

Borza

Dne 9. junija 1931.

Denar

V današnjem deviznem prometu so tečaji večinoma popustili. Promet je bil srednji. Vse zaključene devize z izjemo Trsta je dala Narodna banka.

Ljubljana. (V oklepajih zaključni tečaj.) Amsterdam 2275.50 bl., Berlin 1340.50—1343.50 (1342), Bruselj 787.95 bl., Budimpešta 987.67 bl., Curih 1095.30—1098.30 (1096.80), Dunaj 793.35—796.35 (794.85), London 274.74—275.54 (275.14), New York 56.445—56.645 (56.545), Pariz 221.45 bl., Praga 167.14—167.94 (167.54), Trst 294.90—296.90 (295.90).

Zagreb. Amsterdam 2275.50 bl., Dunaj 793.35—796.35, Berlin 1340.50—1343.50, Bruselj 787.95 bl., Budimpešta 987.67 bl., London 274.74—275.54, Milan 294.90—296.90, New York 56.345—56.545, Pariz 220.45—222.45, Praga 167.14—167.94, Curih 1095.30—1098.30.

Skupni promet brez kompenzacij 6.1 milij. Beograd. Berlin 1341.50—1344.50, Budimpešta 986.17—989.17, Curih 1095.30—1098.30, Dunaj 793.35—796.35, London 274.74—275.54, New York 56.3450—56.5450, Pariz 220.41—222.41, Praga 167.14—167.94, Trst 294.88—296.88.

Curih. Beograd 9.115, Pariz 20.19, London 25.0825, New York 51.545, Bruselj 71.83, Milan 26.9925, Madrid 49.50, Amsterdam 207.40, Berlin 122.34, Dunaj 72.45, Stockholm 138.175, Oslo 138.10, Kopenhagen 138.10, Solija 3.735, Praga 15.175, Varšava 57.85, Budimpešta 90.05, Atene 6.69, Carigrad 2.45, Bukarešta 3.07, Helsingfors 12.97.

Vrednostni papirji

Tendence za državne papirje je bila v glavnem neizpremenjena, deloma celo čvrstejša. Prometa je bilo nekaj več. Zanimivo je, da je v Beogradu največ prometa v begluških obveznicah in 7% Bleru. Danes je ponovno narasel v Ljubljani tečaj Kreditnega zavoda, in sicer od 175 do 185 na 185 do 195. Bančni papirji so ravnokar ostali v glavnem neizpremenjeni pri srednjem prometu. Neznatno sta oslabili Unionbanka in Praštediona. Industrijski papirji beležijo neizpremenjene tečaje z izjemo osišteke Sečerane, ki se je uvrstila na 252.50. Zaključene so bile tudi Večve po 120.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 91 bl., 7% Bler. pos. 81 bl., Celjska 150 den., Ljublj. kred. 120 den., Praštediona 950 den., Kred. zavod 185—195, Večve 120 den., Stavbna 40 den., Ruše 220 den.

Zagreb. Drž. pap.: 7% inv. pos. 85—86.50, agrarji 49—51, vojna škoda ar. 414.50—415 (414.50), kasa 414.50—415 (414.50), 12. 415—416 (415.414), 8% Bler. pos. ar. 90—90.25 (90.25, 90), kasa 90 den., 7% Bler. pos. ar. 80.50—81, kasa 80.50 den., 7% pos. Drž. hip. banke 81.50 den., 6% begl. obv. 65.25—66 (65000). Bančne delnice: Hrvatska 50—60, Katoliška 33—35, Poljo 53—54 (53), Kreditna 119—124, Union 167—170 (167), Jug 68—69 (67, 69), Lj. kred. 120 den., Mednarodna 68 den., Narodna 6000—7000, Obrtna 30—37 (30), Praštediona 950—960 (950), Srbska 191—193, Zemaljska 120—128. Industrijske delnice: Nar. šum. 25 den., Guttmann 120—124, Slavek 25—30 (25), Slavonija 200—205 (200), Danica 70—73 (70), Drava 235—236, Sečerana Osjek 248—252.50 (245—252.50), Nar. ml. 17 bl., Brod. vag. 63 bl., Večve 120—125 (120), Isis 46—50, Ragusea 300—330, Oceanija 190 den., Jad. plov. 520—540, Trboveljska 250—258.

Beograd. Narodna banka 6770, 7% inv. pos. 86—87 (10.000), agrarji 48.50—50 (10.000), vojna škoda 411.50—412.50 (200 kom.), 6% begl. obv. 64.50—66.25 (370.000), 8% Bler. pos. 90 bl., 7% Bler. pos. 80.625—80.75 (26.000 dol.), 7% pos. Drž. hip. banke 83.50 bl.

Notacije državnih papirjev v inozemstvu. London 7% Bler. pos. 79—80, New York 8% Bler. pos. 88—90, 7% Bler. pos. 79—80, 7% pos. Drž. hip. banke 81.125—82.

Dunaj. Don. sav. jad. 91.30, Wiener Bankverein 15.15, Escomptes 153.20, Zivno 81.50, Ausiger Chemische 131, Guttmann 14.50, Alpine 14.30, Trboveljska 29.50, Leykam 2.30, Rima Murany 36.80.

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. Promet: 3 vag. pšenice, 10 vagonov koruze, 7 vagonov moke, 14 vagonov otrobov.

Sombor. Pšenica bač. potiska šlep 80 kg 180—185, bač. okol. Sombor 78—79 kg 160—165, gbe. 79—80 kg 177.50—182.50, sr. slav. 78 kg 160—165, moka bač. št. 5 235—250, št. 6 225—235, št. 7 175—190, št. 8 120—125, otrobi pšen. bač. 100—105. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. Promet: 62 vagonov.

Budimpešta. Tendence prijazna. Promet mren. Pšenica junij 14.53—14.55, zaklj. 14.54—14.55, koruza junij 13.86—13.95, zaklj. 13.90—13.92, avgust 14.04—14.07, zaklj. 14.06—14.08, maj 11.52—11.65, zaklj. 11.65—11.67.

Živina

Zivinski sejem v Mariboru 9. junija. Prignanih je bilo 22 konj, 19 bikov, 161 volov, 335 krav in 34 telet. Skupaj 571 komadov. Prodano je bilo 296 glav, od tega v Avstrijo 20 in v Italijo 5. Cene: voli 3.50—7.50, biki 3—3.50, krave 1.75—5.50, mlada živina 4—6.50 (vse v Din za kg žive teže).

Dunajski prašičji sejem. (Poročilo tvrdke Edward Saborsky & Co., Dunaj.) Na trg je bilo pripeljanih 14.942 prašutarjev in 1205 šeparjev, iz Jugoslavije vsega skupaj 1855. Cene: šeparji najboljši 1.37, I. 1.30—1.35, II. 1.20—1.30, kmečki 1.20—1.45, najboljši 1.50, prašutarji 1.30—1.65, najboljši 1.70. Tendence je bila zelo živahna. Velesposredniški prašiči so se podražili za 5 do 7 grošev, prašutarji za 20 do 25 grošev, kmečki prašiči pa za 10 do 15 grošev.

Usnje in čevlji

Pod vplivom položaja v sirovih kožah so tudi cene usnja, ki popuščajo. Tovarne imajo velikanske zaloge vseh vrst blaga in čakajo navadno na jesensko sezono, ki navadno izprazni tovarniške zaloge in poživi promet usnjarske branše. Vzroke za

zastoj je iskati v veliki depresiji vsepovsed, posebej pa v nizkih cenah kmetijskih proizvodov in zastoji v drugih industrijskih panogah, zaradi česar pada konsum. Ker so usnje in čevlji dnevna potreba, upajo tovarne jeseni izprazniti nakopičene zaloge in potem začeti z vdolavo koč, katere so vse precej reducirale. Pri cenah odločujoči izbor in izdelava blaga. Zato imajo razne tovarne razne cene. Dočim se pri hrvaških tovarnah dobi krupon že od 33 Din dalje za kg, se začnajo cene slovenskih tovarn šele pri 38 do 40 Din, v Ljubljani (Pollak-Standard) šele pri 44 Din. Vratovi notirajo 23 do 28, okrajine 18 do 23, good 10 Din dražje. Cene boku so v vsej državi približno enake in se gibljejo od 16 do 18 Din za I. črn, II. je 2 Din cenejši, rjav pa dražji za 3 do 4 Din. Nekatere tovarne so izdelovale krom-podplate (bele) in so tako za nekaj tednov zaposlile svoje obrate. Podplati so kaj hitro našli razumevanje pri publiki in postali priljubljeni. Zaradi svoje ustrojenosti se ne segrejejo tako hitro in hlade nočno od zdolaj, kar stori zelo dobro v vročini. Nasprotno pa gumijasti podplati proizvajajo izpuščaj radi preostalih žvepljenih snovi pri vulkanizaciji sirovega gumija.

Promet s čevlji je zelo popustil. Tovarne delajo z znatno kapaciteto, spuščajo cene in sploh na vse načine poskušajo, pridobiti si kupce. Solidnim podjetjem to uspeva, mlajša podjetja pa se imajo boriti z velikimi težkočami. Inozemska konkurenca (Bafa) in površnost publike, ki ne sprašuje dovolj za kakovost blaga, vrednost, dolgotrajnost nošenja itd., ubija mlajšo industrijo in tako slabša našo narodno industrijsko moč. Radi padca cen usnja bo tudi domača industrija kljubovala inozemski konkurenci in tako prebrodila krizo. Cene čevljev so zelo različne, ker so odvisne od materiala, iz katerega so narejene. Velike industrije imajo višje cene od male, ker imajo večje datjave, morajo vzdrževati obrat in promet svojih izdelkov na gotovi višini in paziti bolj na material, ki ga porabljajo pri fabricaciji radi svojega renomeja, manjši proizvajalci pa ne riskirajo toliko. Veliko se proda lakastih čevljev, katere radi nosijo vsi sloji, potem temnorjavi in temnordeči. Velik interes je za sandale, to je kombinacijo polčevlja in sandala, ki so zelo trpežne in služijo dobro proti potenju nog. Seveda so te vrste čevljev odvisne od studije in strokovnjastva posameznih izdelovalcev. Cene so 100 do 140 za moške in ženske. Trpežnost sandalet, če so dobro izdelane, pa ne zaostaja prav nič za čevlji.

Sport

Lahkoatletsko državno prvenstvo za moštva v Ljubljani

Tek 100 m: 72 atletov; minimum 12.6 sek. doseglo 88 atletov. Dosegli so čase: Godunov in Skok Ferdo po 11.6 sek., točke 702; 11.7 sek.: Kovarič, t. 738.20; 11.9 sek.: Perovič Ivo in Petkovšek, t. 600.60 (vsi P); 12.1 sek.: Jug F., Cerar D., Putinja in Korče (vsi P) in Orel (I), po 643 točk; 12.2 sek.: Kosce (P), t. 619.20; 12.3 sek.: Vidic E., Urbančič, Truč, Stofa, Černetič, Zorja F. (vsi P) in Wildman, Otahal, Rihar in Javornik (I), 505.40 točk; 12.4 sek.: Kervmavner, Cvahte, Ribnikar B. in Slamič (P) ter Outrata, Sifer, Natlačen, Zupančič L. (I), po 571.60 točk; 12.5 sek.: Marek (P) in Stepišnik II. (I), po 547.80 točk; 12.6 sek.: Omladič, Perko, Janowsky (P) in Režek, Megušar, Vidmar (I), po 524 točk.

Met krogle: startalo 8 atletov; minimum je doseglo 10.50 m) 6 atletov. Rezultati: Cerkvenik (P) 11.61 m, t. 627; Jeglič (I), 11.36 m, t. 602; Stepišnik Milan, 11.315 m, t. 597.50; Dobovšek (I), 10.93 m, t. 569; Marek (P), 10.89 m, t. 555; Medved Jože (P), 10.58 m, t. 524.

Skok v daljavo s zaletom: startalo 19 atletov. Minimum 5.60 m je doseglo 8 atletov. Rezultati: Korče (P) 6.29 m, t. 679.05; Outrata (I) 6.15 m, t. 664.75; Medica in Stofa (P) 5.85, t. 571.25; Natlačen (I) 5.835 m, t. 567.575; Raič Dušan (P) 5.77 m, t. 551.65; Černetič (P) 5.76 m, t. 549.20; Jeranič (I) 5.66 m, t. 524.70.

Tek 400 m: startalo 21 atletov. Minimum 58 sekund doseglo 8 atletov. Rezultati: Zupančič Lado (I) 55.5 sek., t. 725.52; Korče (P) 55.6 sek., t. 721.76; Putinja (P) 55.8 sek., t. 714.24; Sifer (I) 56.3 sek., t. 695.44; Truč (P) 57.2 sek., t. 661.60; Skok (P) 57.4 sek., t. 654.08; Zorja Fric (P) 57.6 s., t. 646.56 in Vidmar (I) 57.7 sek., t. 642.80.

Met diska: startalo 18 atletov. Minimum 28 m doseglo 9 atletov. Rezultati: Slamič (P) 35.90 m, t. 646.22; Stepišnik (I) 35.55 m, t. 632.92; Zupančič Neli (I) 35.50 m, t. 631.02; Dobovšek (I) 31.21, t. 468; Jeglič (I) 30.50 m, t. 444.44; Jug Vinko (P) 29.40, t. 399.22; Černetič (P) 28.52 m, t. 365.78; Marek Ivan in Medved Jože (oba P) 28.27 m, po 356.28 točk.

Tek 5000 m: startalo 7 atletov. Minimum 19:30 min. dosegla 2 atleta. Rezultati: Kreva Ivo (P) 17:02.1 min., t. 723.55; Sporn (I) 17:10.9 min., t. 689.73.

Tek 800 m: startalo 13 atletov. Minimum 2:17 min. doseglo 8 atletov. Rezultati: Zorja Fric (P) 2:11.7 min., t. 703; Slapičar (P) 2:15 min., t. 653.50; Truč (P) 2:15.2 min., t. 650.50; Soukal (I) 2:16.4 min., t. 647.50; Blatnik (P) 2:15.9 min., t. 640; Gabršek (P) 2:16.2 min., t. 635.50; Sifer (I) 2:16.5 min., t. 631; Vidmar (I) 2:16.8 min., točk 626.50.

Skok v višino s zaletom: nastopilo 12 tekmovalcev. Minimum 1.50 m je preskočilo 6 tekmovalcev. Rezultati: Zgur (P) 1.65 m, t. 608; Marek (P) 1.60 m, t. 598; Jeglič (I) 1.55 m, t. 555, t. po 468; Stofa (P) in Fince (I) 1.50, t. po 398.

Stanje po izvršenem programu prvega dneva: ASK Primorje 31.156.67 točk; SK Ilirija 19.115.195 točk.

Darilo za najhitrejšega plavalca o priliki letošnjih podveznih prvenstvenih plavalnih tekmovalj v Mariboru na Mariborskem otoku. G. Majdič Jože, restavratore priznane prvostvorne »Grajke kletke in restavracije v kopalnici na Mariborskem otoku v Mariboru se je ponovno izkazal kot veliki prijatelj in sportni mecen, ko je daroval krasno trofej — pokal — za najhitrejšega plavalca o priliki plavalnih prvenstvenih tekmovalj, ki se vrše v drugi polovici meseca julija v Mariboru, v krasnem mestnem kopalnici na Mariborskem otoku. Prvi darovalec krasnega prehodnega darila za prvenstvena plavalna tekmovalja pred dolgimi leti je bil odbor Jadranske Straže v Ljubljani. G. Majdič je s tem darilom pokazal, da mu je razvoj plavalnega sporta v dravski banovini zelo pri srcu, radi česar mu je vsa sportna javnost hvaležna in želi, da bi se med našimi prijatelji plavalnega sporta našlo še mnogo posameznikov.

Moje geslo je: Manjši dobiček, večji promet

Drago Franc

specialna trgovina z barvami in šablona
Stari trg št. 24 — Ljubljana

Primorske vesti

Na praznik sv. Rešnjega Telesa. V nedeljo, 31. maja so po tržaških cerkvah oznanili, da letos procesija sv. Rešnjega Telesa ne pojde na ulico, ampak se opravi le v notranjosti cerkva. Tako je naročil škof. Po škofovem naročilu se je vernikom priporočilo, naj molijo po namenu sv. Očela. Vzroka duhovniki niso pojasnjevali, vendar se ve, da je vzrok spor med vlado in Cerkvijo. Vsako leto so se velike procesije pri Sv. Justu udeleževala katoliška društva s svojimi zastavami, ki so zdaj ukinjena in njih zastave pozaplenjene.

Kontribucija. Večkrat se v Primorju pod Italijo dogajajo podobni slučaji, kakor je bil naslednji: Na dan obletnice, ko je Italija napovedala vojno Avstriji, 24. maja so letos v Bazovici pri Trstu napravili fašisti slovesnost za Balile in Piccole Italiane, ko se tam razdelijo članske izkaznice za prestop v Avangardo oziroma Giovanni Italiani. Najeli so godbo iz Trebiš, ki je seveda niso plačali, pač pa pogostili na stroške domačinov. Ze par dni pred veselicjo so razdelili med trgovce in gostilničarje v Bazovici kontribucijski ukaz: ti daš toliko mesa, ti toliko vina, ti toliko kruha. Lahko si je misliti, s kakim navdušenjem so Bazovčani znašli božje darove skupaj. Fašizem zna živeti poceni...

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Sreda, 10. junija: 12.15 Plošče (Tauber, češka glasba). — 12.45 Dnevne vesti. — 13 Čas, plošče, borza. — 18 Salonski kvintet. — 19 P. dr. R. Tominec: Portreti iz svetovne literature in umetnosti. — 19.30 Prenos opere Puccini »Madame Butterfly« v Dunaju. — 22 Čas, dnevne vesti, napoved programa za naslednji dan.

Četrtek, 11. junija: 12.15 Plošče (ruska glasba, slagerji). — 12.45 Dnevne vesti. — 13 Čas, plošče, borza. — 18 Salonski kvintet. — 19 Prof. Mirko Rupel: Sbrhorvaščina. — 19.30 Drago Ulaga: Gimnastične vaje. — 20 Prenos ljubljanske opere: »Hoffmannove pripovedke« (gostuje S. Banovec). — 22.30 Čas, dnevne vesti.

Drugi programi

Četrtek, 12. junija.

Beograd: 12.45 Radio-orkester. — 17 Narodni napravi. — 17.30 Vokalni koncert. — 18 Narodna harmonika. — 20.30 Ljubljana. — 22.50 Klavirski koncert. — Zagreb: 12.30 Plošče. — 20 Ljubljana (opera). — Budapešta: 12.05 Koncert. — 17.35 Koncert kitar. — 19.30 »Kraljica Sabas«, opera, Goldmark, nato ciganska glasba. — Dunaj: 12 Opoldanski koncert. — 19.40 Koroške pesmi. — 20.30 »Zelen voze«. — 20.45 »Številka teče«, igra. — 22.25 Večerni koncert. — Milan: 17 Opoldanski koncert. — 19.15 Pestra glasba. — 19.50 Plošče. — 20.45 »Carmen«, opera, G. Bizet. — Praga: 20 »Dobra vila«. — 21.30 Komorna glasba. — 22.15 Orgle. — Langenberg: 20 Vrtini koncert. — 22.15 Nočna glasba. — 23 Plesna glasba. — Rim: 12.45 Radio-kvintet. — 17 Vokalni koncert. — 19.50 Plošče. — 20.55 Simfonični koncert. — Berlin: 19 Pester plesni večer. — 20.35 Simfonični koncert. — Katowice: 20.15 Večerni koncert. —

Univerzitetno mesto v Parizu

Dragocen doprinos k delu za svetovni mir

»La cité universitaire de Paris« je nastala, ko sta se srečala mecen L. Deutsch de la Meurthe, ki je daroval 10 milijonov frs, in tedanji minister prosvete, senator André Honnorat. On je kot prvi imel v misli, da more le razumevanje med narodi zagotoviti sveto trajnost miru; a iz računa, da je mladina, ki studira na vseučilišču, bodoča politična in gospodarska, kakor tudi duševna sila pri vseh narodih, dalje, da privlači starodavna pariška univerza čedalje večje število dijakov z vseh krajev sveta, se mu je rodila misel, da bi izrabil to slučajno sožitje inteligence najrazličnejših narodov sveta kot uspešno organizacijo za svetovni mir.

Izhodišče za uresničenje te ideje, katere veličina se je šele pozneje pokazala, je bilo preprosto: dijaki, ki so zvečine sironašni, so zelo trpeli v Parizu radi pomanjkanja stanovanj in radi pogrešanja primerne hrane. Le tej potrebi je služila ustanova Deutsch de la Meurthe, ki je zgradil na zemljišču, ki ga je država odkupila od mesta Pariza in poklonila univerzi, ogromno poslopje s 340 sobami za dijake. A iz malega je zrastle veliko. Danes je že dovršenih — ali vsaj v glavnem dogotovljenih — 17 poslopij, ki tvorijo glavni del univerzitetnega mesta. Ustanove so po redu sledeče: Institut National agronomique (150 sob), Japonska (60 sob), Belgija (220

sob), USA (275 sob), Argentina (75 sob), Kanada (45 sob), Francija (Deutsch de la Meurthe, 340 sob), Indokitaj (100 sob), Armenija (70 sob), Anglija (300 sob), Kuba (70 sob), Danska (40 sob), Španija (150 sob), Nizozemska (100 sob), Švedska (40 sob), Grška (50 sob). V gradnji je tudi Maison des Provinces de France, ki bo imela 320 sob. Priglasile so se še sledeče države: Norveška, Poljska, Švica, Češkoslovaška, Brazilija, Kolumbija, Venezuela in Peru. — Da bi v posameznih paviljonih ne občevali dijaki iste narodnosti le med seboj, je bilo potrebno misliti na skupni dom, ki bi obsegal skupno obednico, knjižnico, dvorano, bazen za plavanje itd. Našel se je v osebi mladšega Rockefellerja mož, ki je dal denar za to ogromno poslopje, največje v univerzitetnem mestu.

Res je, da je privatna iniciativa in radodarnost v največji meri pripomogla k uresničenju tega dalekosežnega načrta; toda pomisliti je treba, da so inozemske države vendarle v večini iz svojih sredstev gradile paviljone, a brez izjeme izvršujejo po svojih poslanstvih v Parizu kontrolo nad njimi. To dejstvo je vredno poudarka. Posamezne dežele imajo torej v univerzitetnem mestu nekaka poslaništva svoje inteligence, ki se pripravljajo, da zavzame v organizmu vsake posamezne države vsa važna mesta, in posamezne ustanove so tako zvezane med seboj, da tvorijo neporušno enoto: v resnici je tukaj ustvarjena v najvišjem pomenu besede »internacionalna«¹²⁸ inteligence, najodličnejši pripomoček bodočega svetovnega miru, zakaj prijateljstva, ki se bodo tu sklenila med pripadniki raznih držav, razumevanje teženj in značaja posameznikov, medsebojna ljubezen — so najboljši branilci slehernemu dobro mislečemu človeku svetega ideala miru...

Posetnica predsednika ustanove, senatorja Andrea Honnata, mi je odprla vrata v to čudovito lepo mesto, kjer sem si ogledal udobne sobe, v katerih žive dijaki napol zastoj, vse najrazličnejše priprave in načrte, o katerih žal na tem mestu ne morem izčrpnije poročati.

A eno mi je bilo ves čas na sreč: o vseh mogočih državah in narodih je pisano, da bodo zidali svoje paviljone v »La cité universitaire«, vse mogoče narodnosti so mi omenili različni predstojniki — ena sama država ni bila imenovana nikjer, o nji ni govoril nihče: Jugoslavija. Res je, da imamo gospodarsko krizo in drugih skrbi čez glavo, toda kljub vsemu bi bilo prav, da bi vzeli stvar tudi pri nas v pretres, da bi storili tudi za jugoslovanske dijake kaj, katerih je v Parizu zmerom ogromno. Meceni — naprej! Silvester Škerl.



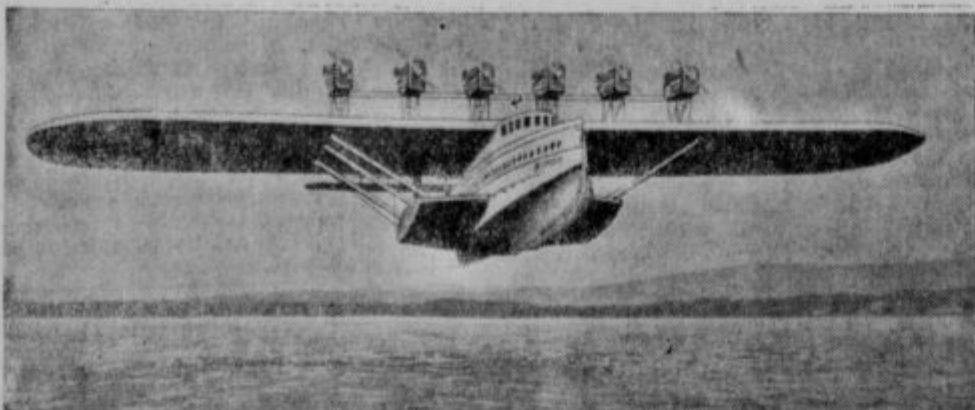
Madame Jeanne Grave in Gaston Doumergue, bivši francoski državni predsednik, ki sta se te dni v Parizu poročila. Doumergue je star 67 let.

Nova severna ekspedicija

Pod vodstvom profesorja Matuševića je te dni odrinila iz Leningrada proti severu velika hidrografska ekspedicija. Njena naloga je, da nadaljuje merjenje in mapiranje obali Severnega Ledenege in Belega morja. Ekspedicija ima tri ladje, ki so nalašč urejene in opremljene za plovbo v polarnih vodah, in to »Kupavac«, »Azimut«¹²⁹ in »Njezin«. To leto bo ekspedicija merila na severni obali Kanjinskega poluotoka in »Grla Belega morja«. Mapiranje teh krajev je velikega mednarodnega gospodarskega pomena, ker bodo tu v najkrajšem času zgradili velike luke za izvoz lesa. —

Koliko poje človek v svojem življenju

Dunajski strokovnjaki so izračunali koliko poje in popije posamezen človek v svojem življenju. Za poprečno starost so vzeli 70 let. Druge številke so določili, kakor sledi: Kruha in drugih močnatih jedi sne posamezen človek poprečno po tri četrti kilograma dnevno, kar znaša v 70 letih 14 ton. Če bi se iz te moke spekla ena sama pogača, bi obsegala 12.000 kubičnih čevljev. — Krompirja sne človek poprečno po 1/2 kg dnevno ali 2 toni v 70 letih. S solato, ki jo človek porabi v teku svojega življenja, bi mogli pokriti tla 10—12 velikih dvoran. Sorazmerno velike so količine mesa in rib; jaje pa pojemo približno 12.000. Sladkorja odpade na človeka približno po 75 kg (?) na leto, soli 12 kg in pol, kar znaša v 70 letih 4500 odnosno 750 kg. Tekočin spiše človek dnevno poprečno 1 1/2 litra ali v 70 letih 37.000 litrov. Ves živč, ki ga človek porabi v teku 70 let, znaša 54 ton, tekočine pa 43 ton; skupaj torej 97 ton.



»Do X«, ki je v 13 urah in 15 minutah preletel potiz Cadiz-a do otoka Fernando Noronha, ki je oddaljen od Natala v Južni Ameriki 350 km.

Bankirjeva hči - voditeljica vlomilske tolpe

V veliko trgovino v Middletonu, Connecticut, je te dni vlomila drzna roparska tolpa in jo opleni. Plen so naložili na avtomobil in se odpeljali v trenutku, ko je prihitela policija. Policija je v voditelju vlomilske tolpe spoznala 22 letno bivšo plesalko Marion Roberts, ki je znana javnosti kot ljubica Jacka Diamonda. Robertsova je hči nekega newyorškega bankirja. Ze zgodaj jo je zvalilo življenje iz roditeljske hiše, postala je plesalka in se slednjič vdala zločinskemu življenju. Policija je še ni izsledila.



Zemljevid o poletu »Do X«¹³⁰ v Južno Ameriko.



»Dostojanstvo dela«, mojsirsko delo slikarja Mauricea Denisa, ki jo je poklonila Mednarodna Zveza krščanskih strokovnih društev Mednarodnemu uradu dela. 6x3 metre velika slika krasi vhod palače, v kateri ima svoj sedež Mednarodni urad dela. Slika predstavlja Kristusa v Nazaretu, ki je pravkar odložil tesarsko orodje in se s svojo besed obohrnil na skupno delavcev in nameščencev v modernem delavnem oblačilu.

Jubilej v Lille-u

Glavno mesto severnofrancoskega industrijskega ozemlja — Lille se pripravlja na veliko slavlje. V prvih dnevih meseca julija se bo vršil tamkaj 8. francoski evharistični kongres, ki bo pa nosil mednarodno obeležje; prišli bodo duhovni in svetni zastopniki iz mnogih katoliških dežel in sv. oče bo poslal svojega posebnega legata.

V mestu Lille se je vršil leta 1881. tudi prvi francoski evharistični kongres, in sicer na pobudo tamkajšnjega meščana Filiberta Vrau. Ta mož je dejal tedaj v preroškem duhu: »Ponesli bomo slavo sv. Evharistije na konec sveta.« Te besede so se popolnoma uresničile, kajti prvi lilleski kongres je postal oče mednarodnih evharističnih kongresov. Ze tretji kongres se je vršil izven Francije, v Belgiji, četrti v Švici in potem so sledila mesta Metz, Köln, Dunaj, Jeruzalem, Chicago, Sidney, Karthago.

Osmi francoski kongres bo obenem 50 letni jubilej evharističnih kongresov vobče, prav zato ga bodo praznovali Francozi posebno slovesno in so povabili nanj katoličane vsega sveta. Priprave so velikanske in poseben list poroča o njihovem poteku.

Grad Chequers

Gradič Chequers, kjer so se zbrali te dni nemški in angleški zastopniki na posvetovanju, je še iz časov kraljice Elizabete in leži v grofiji Buckingham. Sredi 18. stoletja je prešel grad z vsem ozemljem v last plemiča Jolina Russela, sina Cromwellove najmlajše hčere Franciške, ter hrani grad mnoge zanimive spominke na velikega Olivera Cromwella. Vnuč lord Arthur Lee je l. 1921. podaril grad, park in ostalo zemljišče angleškemu narodu kot poletni dvorec vsakokratnega »prvega lorda zakladnega urada«, kakor se glasi službeni naslov ministrskega predsednika. Darovatelj je obenem založil tudi potrebno glavnico za vzdrževanje gradu in pa zemljišč.



Cameronian, zmagovalac epsomskega derby-ja, največjih angleških konjskih dirk, z jockey-jem Joxom in lastnikom Dewar-jem.

Wilson umrl nasilne smrti?

Major H. O. Yardley, načelnik bivšega ameriškega vohunskega urada, je pravkar objavil svoje spomine iz svetovne dobe, v katerih med drugim poroča, da je bil urad za časa mirovnih pogajanj prejel šifrirano poročilo, po katerem je pretila predsedniku Wilsonu smrtna nevarnost: nasprotniki so sklenili, da ga spravijo s sveta, bodisi s strupom ali pa s smrtonosno boleznijo. Pisatelj izjavlja, da dokazov za ta naklep nima nobenih, vendar opozarja na dejstvo, da so se prvi znaki bolezni, za katero je Wilson umrl, pokazali začasa njegovega bivanja v Parizu. — Dalje je dejstvo, da je Wilson umrl počasne smrti.

Polytechnična univerza — Paris

20. leto.

Studij za inženjerje »In Absentia«. Oddelki: gradnja avtomobilov, aeroplanov, elektrarn, železobeton. Centralna kurjava. V nemškem in v francoskem jeziku. Krajši študij za kandidate s posebno predizobrazbo. — Pravila in programe daje: General-Sekretariat, dept. L. S. 38, rue Hallé, Paris.

Gostije sv. Elizabete

Sv. Elizabeta je nekoč želela, da bi mogla naenkrat nasiti petsto revežev. Zelja se ji je izpolnila in visoka gosa je svojim gostom sama stregla. S tem si je pridobila srečo ubožcev in jih navajala k Bogu, ki ji je dal milost ljubezni do bližnjega. V tem duhu je priredila Zveza nemške Caritas v Würzburgu — o priliki svojega kongresa — obed za 250 revežev iz vseh slojev; med njimi so bili taki, ki so bili prej imoviti, pa so za časa inflacije izgubili vse svoje premoženje, brezposelni, ki so po dolгих letih zvestega dela izgubili službo in kruh. En sam obed seveda ni odpravil bede, vendar je pokazal dobro voljo tistih, ki jih gospodarska kriza še ni vrgla na prod, da pomagajo nesrečnejšim bratom in sestrkam v njih stiski. V teh težkih časih res nihče ni odvezan dolžnosti, da deli z revnejšimi, kar ima.



Aizin Gerbault, samotni potnik okoli sveta, ki je s svojim čolnom »Fire-Crest«¹³¹ v dveh letih obplul zemeljsko oblo. Sedaj se na novi, 10,2 m dolgi jadnici odpravlja na otoke Južnega morja. Čoln nosi pesniško ime »Bela hči solca«.

Na vrstli so mačke

Pensilvanski parlament je prejel v obravnavo in sklepanje zakonski načrt o davku na mačke. V bodoče bodo morale v Pensilvaniji tudi mačke nositi znamko o plačanem davku. Vse mačke, ki jih bodo zasačili brez znamke ali pa na lovu za pticami, bodo brez usmiljenja postrelili.

Smešnice

Ona: »Rada bi kupila doprse za naš glasovir... kaj praviš, ali naj izberem Beethovena ali Mozarta?«

On: »Mislim, da Beethovena — ta je bil gluhi«.

»I fant, kaj nimaš sploh nobenega prijatelja v šoli?«

»Veš stric, to je tako; tistih, ki so močnejši od mene, ne maram jaz, tisti pa, ki so slabejši kakor jaz, pa ne marajo mene.«



Vesten vodnik. »... in sedaj zapuščamo obalo in se bližamo Kanalu. Tu na desni vidite svetilnik...«